

Küçük/Süfli Politikaya Karşı Büyük/Soylu Politika: Nietzsche'de Politik O/Alanın Yeniden Değerlendirilmesi

*Grand/Higher Politics Versus Petty/Lower
Politics:
Reconsideration of What Politics
Means/Political Sphere in Nietzsche*

Sever İŞİK

*Gaziantep Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe
Bölümü*

severquista@gmail.com

ORCID: 0000-0002-8401-2353

Makale Bilgisi

İşık, S. (2019). Küçük / Süfli Politikaya Karşı
Büyük / Soylu Politika: Nietzsche'de Politik
O/Alanın Yeniden Değerlendirilmesi. Possible
Düşünme Dergisi, Sayı: 15, s. 7-25.

Kategori: Araştırma Makalesi

Gönderildiği Tarih: 13.03.2019

Kabul Edildiği Tarih: 13.06.2019

Yayınlandığı Tarih: 29.07.2019

Article Info

İşık, S. (2019). Grand/Higher Politics Versus
Petty/Lower Politics: Reconsideration of What
Politics Means/Political Sphere in Nietzsche.
Possible Journal of Thinking, Issue: 15, pp. 7-25

Category: Research Article

Date submitted: 13th March 2019

Date accepted: 13th June 2019

Date published: 29th July 2019

Öz

Nietzsche, sistematik olamamakla beraber politik bir vizyon ve projeye sahip bir filozoftur. Kendi politik vizyonunu ve projesini "büyük politika" kavramıyla adlandıran Nietzsche, "küçük politika" olarak tanımladığı/aşağıladığı çağdaş olan politikalara ise sürekli taarruz eder. Politik düşüncesi Bismarck'ın politikalarından derinden etkiler taşıyan Nietzsche'nin "büyük politika" kavramı tarihsel süreçle birlikte bir kısım değişimler gösterir. Filozof, kavrama süreç içerisinde yeni anlamlar yükler. Önceleri negatif bir şekilde kullandığı kavramı daha sonra yeni ve pozitif bir içerikle tanımlayarak temellük eder. Büyük politika ile onun amacı Avrupa'nın bir kader olarak yaşadığı politik dekadansın aşılması, yüksek ve sağlıklı bir politik kültürün yaratılması, Avrupa'nın yeryüzü egemenliğinin temin edilmesidir. Siyasal olanı antagonistik bir karakterde tanımlayan büyük politika kültürel, politik ve ruhani karakterdeki savaşı olumlar. Kültürel boyutuyla büyük politikanın "değerlerin yeniden değerlendirilmesi" projesinin bir parçası ve yaşamın onaylanması çabası olarak anlaşılması gerekir. Güç istemini azaltan modern politikaya karşı büyük politika güç istemini arttırma ve üst insanın yaratımına odaklanmıştır. Büyük politika bugünden çok yaratılmak istenen geleceğin politikasıdır.

Anahtar Kelimeler: Büyük Politika, Politik Nihilizm, Üst İnsan, Kültür, Savaş

Abstract

Nietzsche is a philosopher with a political vision and projection, although not in a systematical manner. Nietzsche, who identifies his political vision and projection with the notion of "grand politics", constantly attacks the contemporary politics as described or despised by him as "petty politics". Nietzsche's political opinions were deeply influenced by the policies of Bismarck and his conception of "grand politics" somehow changed during the course of history. The philosopher attributes new meanings to this concept within the process. While he was using this concept with a negative connotation in the past, he appropriates it later by defining it with a totally new and positive context. What he aims with grand politics is to defeat Europe's predestined political decadence, to establish a higher and more reliable political culture and to ensure Europe's dominance over the world. Grand politics defines the political one as an antagonistic character and affirms a war with the political and spiritual nature. In terms of its cultural dimension, grand politics needs to be considered as part of the project called "reconsideration of values" by Nietzsche as an effort to justify life. On the contrary to modern politics which minimizes the will to power, grand politics focuses on increasing the will to power and the creation of higher humans. Grand politics represents the politics of a desirable future to be built rather than today's.

Keyword: Grand Politic, Petty Politic, Political Nihilism, Übermensch, Culture, War

Giriş

Birçok çağdaş filozofun övgüyle selevi olarak kabul ettiği ve felsefi soykütüğünü kendisine isnat ettiği Nietzsche, 20. yüzyıl felsefi düşüncesini derinden etkilemiş birkaç filozoftan biri, düşüncesinin mahiyeti ve yarattığı etkinin çeşitliliği dikkate alındığında ise belki de en önde gelenidir. Kahinvari bir kısım felsefi öngörülerini, dağınık fakat yoğun felsefi düşünceleriyle, konvansiyonel olmayan frangmantal felsefi üslubuyla Nietzsche, birçok düşünür için daima mümbit bir ilham, yeniden yorumlama, alımlama ve beslenme kaynağı olagelmıştır. Bu yoğun ilgi ve yönelim bugüne dek hacimli bir Nietzsche literatürünün oluşumunu sağlamış olmakla birlikte özellikle II. Dünya Savaşı ve sonrası dönemde oluşan literatür genel itibarıyla onun düşüncelerini etik, yaşam, Hıristiyanlık ve modernlik eleştirisi bağlamında okumakla yetinmiştir. Hiç kuşkusuz bunda ölümünden sonra kendisi gibi eserlerinin de trajik bir kaderin ve tarihin parçası olması etkili olmuştur. Nietzsche'nin düşünsel mirasının Naziler tarafından temellük ve hatta temsil edilmiş olduğu gerçeği karşında sukutu hayale uğrayan bir kısım yorumcular ve onları takip eden literatür daha steril bir portresini sunmak, Nazilerin yarattığı imajdan kurtarmak ve korumak için Nietzsche'nin düşüncesinin politik boyutunu ya inkar ya ihmal ya da hasır altı etme yoluna gitmiştir. Söz konusu dönemde Kaufman başta olmak üzere Anglosakson dünyadaki birçok yorumcu Nietzsche'yi politik olmayan bir filozof olarak okumuş (Kaufmann, 1974; Nehamas, 1999; Leiter, 2003), onu esas olarak bireye odaklanan salt bir ahlak ve yaşam filozofu olarak konumlandırmayı tercih etmişlerdir.

Ancak yakın zamanda, özellikle 1990 sonrası dönemde filozofun düşünce mirasına yaklaşım ve değerlendirmelerde niteliksel bir dönüşüm yaşanmıştır. Birçok temel felsefi kavramının politik içerik ya da imalara sahip oluşundan hareketle bu apolitik Nietzsche yorumuna karşı çıkan bazı şarihler, Nietzsche'yi yeniden okumuş ve politik bir filozof olarak portresini yeniden inşa etmişlerdir (Ansell-Pearson, 2011; Herman W. Siemens and Vasti Roodt (eds.), 2008; Dombowsky, 2004). Fakat Nietzsche'nin felsefesine aşına olanlar için hiç de şaşırtıcı olmayacak bir şekilde söz konusu politik okumalar neticesinde Nietzsche için uzlaş(tırıl/a)maz gibi görünen çok farklı politik pozisyonlar ileri sürülmüştür. Bazı yorumcuların onu aristokratik bir konuma yerleştirmesine karşın (Detwiler, 1990) bazı yorumcular da onu çağdaş antagonistik demokratik düşünceye olan etkileri bağlamında değerlendirmiş ve güncellemeye çalışmışlardır (Hatab, 1995; Connolly, 1993; Honig, 2004). Bunlara karşın onun politik felsefesine ilişkin daha mutedil bir pozisyon ise yakın zamanda Hugo Druchon tarafından savunulmuştur (Druchon, 2016). Kültürün onun felsefindeki merkezi konumu işgal ettiğini ifade eden Druchon'a göre, Nietzsche'nin bir politik felsefesinden bahsetmek mümkündür; ancak bu felsefenin günümüz demokratik değerlerle uyumlu olduğu iddia etmek doğru değildir.

Nietzsche'nin politik yorumundaki bu büyük dönüşüme karşın geleneksel anlamda bir devlet ve siyaset felsefesine sahip olmak anlamında onun politik düşünür olmadığı şeklindeki yaklaşımın da tümünden terk edilmediğini vurgulamak gerekir (Leiter, 2003). Gerçekte filozofun politik düşüncesine ilişkin böylesine farklı, yer yer zıt konumların savunulmasını mümkün kılan salt yorumcular ve onların yorumuna etki eden psikolojik, tarihsel, siyasal ve konjonktürel etkenler değil, belki bunlardan fazla bizatihi Nietzsche'nin kendisindeki düşünsel gelişim ve değişimdir. Zaman içinde farklı düşünsel konumlar/yaklaşımlar edinmiş olan filozof, bu durumu zihinsel sağlık alameti olarak değerlendirmiş ve olumlamıştır. "Deri değiştirmeyen yılan ölür" diyen Nietzsche'ye göre "fikirlerini değiştirmeyi engelleyen tinlerde ölür" (Nietzsche, 2001a. 299). Bu düşünsel hareketlilik sebebiyle Detwiler'in dediği gibi; "bir konuyu konuşuyor-savunuyor gözükken Nietzsche sonraki sayfalarda yeni bir konuya kayar ve farklı pozisyonu savunmaya başlar. Bu sebeple Nietzsche'de bağdaşmayan-farklı yorumlar için metinsel destek bulmak zor değildir" (Detwiler, 1990: 107). Bu yüzden onun politik düşüncesine ilişkin yorumlar öylesine çok ve çeşitlidir ki Nietzsche şarihleri arasında minimal bir konsensüs bulmak bile neredeyse imkansızdır (Siemens, 2001). Diğer yandan Nietzsche'nin yazım tarzı ve üslubu da farklı yorumları teşvik edici olmuştur. Felsefi düşüncelerini disiplinler olmayan bir tarzda, çoğunlukla dağınık fragmanlar halinde, metaforlarla bezeli, parlak edebi-felsefi üslubuyla ortaya koymuş olması onu daima farklı şekillerde yorumlama ve alımlama imkânı sunmuştur.

Bununla birlikte onun için yukarıda bahsettiğimiz farklı politik konumların eşit derecede savunulabilir olduğu düşüncesinde de değiliz. Gerçekte sistematik bir şekilde inşa edilmiş olmamakla birlikte Nietzsche'nin bir politik düşüncesinin, vizyonunun hatta bir projesinin olduğu açıktır. Burada konu

edineceğimiz "büyük politika" kavramı bile onun politik bir felsefesi olmadığına ilişkin görüşleri yerinden etmek için yeterlidir. Bununla beraber onun politik düşüncesinin demokrasiyle uyumlu olduğunu iddia etmek zordur; güç istenci, üst insan, köle-efendi mücadelesi vb. temel kavramları demokrasiyi mümkün kılan politika ve insan tasavvuruna taarruz halindedir. Nietzsche'nin en genel anlamıyla modern politik yaşamı değerlendirme tarzı, özelde ise demokrasi, liberalizm, anarşizm ve feminizm gibi modern siyasi ideolojileri hor görücü, tahkir ve mahkûm edici yaklaşımı onun "güç istenci"ne istinat eden etik yaklaşımın doğal bir uzantısı mahiyetindedir. Söz konusu etik-politik görüşleri günümüzde adeta sorgulan(a)maz hale gelen modern demokratik değerlerle çatıştığından hatta onları aşığılama ve aşma özlemiyle dolup taşıdığından Nietzsche'nin söz konusu politik görüşleri çoğu kez görmezden gelinmiş ya da tevil edilme yoluna gidilmiştir.

Bu yazıda Nietzsche'nin politik düşüncesinin özünü oluşturduğunu düşündüğümüz "büyük politika" kavramına odaklanarak tarihsel gelişimini ve muhtevasını ortaya koymak suretiyle Nietzscheci "büyük politika"nın (*Grosse politik/Grand politic*) onun "çöküş"le¹ karakterize ettiği mevcut/modern politikayı aşma ve üstesinden gelme çabası olduğunu göstermeye çalışacağım, başka bir ifadeyle nasıl ki Zerdüş'tün müjdelediği "üst insan" artık ölümü mukadder olan (son) "insan"ı aşma çabası ise büyük politika da (modern) nihilistik politikayı aşma çabasını ifade etmektedir. Bu aşma çabasının gayesi ise "değerlerin yeniden değerlendirilmesi" yoluyla üst insanın ve yüksek bir kültürün yaratılmasıdır. Büyük politika, yeryüzü yaşamını olumsuzlayan, bedeni ve güdüleri hor gören, güç istemini azaltarak yaşamın organik işlevlerine ket vuran sürü değerlerini imha ve ilga ederek, "özgür ruhlar"ın önünü açacaktır. Avrupalı soylu bir elitin icra edeceği büyük politika ulusların, sınıfların grupların "çıkar"ının korunup kollanmasına odaklanmış küçük/süfli/bayağı politikaya son verecek, ulus devlet üstü bir siyasal birlik ve yüksek kültür yaratacak ve yeryüzünün egemenliğine giden yolu açacaktır. Ama büyük politikanın bu pozitif boyutunun uygulama zemini bulması, öncelikle negatif boyutunun işler kılınmasıyla yani politik dekadansın ve nihilizmin göstergesi olan modern politikanın ve devletin alt edilmesiyle mümkün olacaktır.

Makale çerçevesinde Nietzsche'nin kullandığı Türkçe'ye "büyük politika" (*grosse politik/grand politic*) ve "küçük politika" (*petty politic*) olarak çevrilen kavramları onun bu kavramlara yüklediği felsefi implikasyonları da göz önünde bulundurarak küçük politika kavramına karşılık yer yer "süfli politika", büyük politika kavramı için ise "soylu/yüce politika" karşılığını kullanacağım. Özellikle Nietzsche'nin mevcut modern/demokratik politikayı (hem amaçları hem de icracıları itibarıyla) tahkir ve tahfif etmesi hatta onu doğası gereği "politik/siyasal" olarak dahi görmeyişi ve bu politikanın yarattığı dekadans göz önünde bulundurulduğunda süfli/bayağı/alçak politika kavramı filozofun muhalifi olduğu politikaya bakışını daha iyi yansıtabilir. Diğer taraftan Nietzsche, gerçek anlamda "siyasal"ı (güç istemini) temsil ettiğini düşündüğü kendi politika anlayışını, bu politikadan beklentisi (yüksek kültür, yeryüzü egemenliği, ruhların savaşı, geleceğin yaratılması) ve ona dahil ettiği adeta ruhani vizyon ve misyon ("büyük öyle vakti"ne varmak) ve bunun icracılarına atfettiği değerler (üst/ün insan, özgür ruhlar, iyi Avrupalılar) göz önünde bulundurulduğunda onun politik projesinin soylu/yüce/azametli politika olarak karşılanmasının daha sağlıklı olacağını düşünmekteyiz. Bununla beraber buradaki büyüklük, yücelik ve azamet daima bir derece ürperti ve dehşet içerdiğini ifade etmek kaydıyla...

Yaşam Karşısı Canavar (Devlet) ve Süfli/Küçük Politika:

Modern Demokratik Devlet ve Politika(sı)nın Eleştirisi

Nietzsche'nin politik düşünceleri hiç şüphesiz nihilizmin tarihsel açınlanması olarak yorumladığı Batı düşünce tarihi ve kültürüne dair yorumunun bir boyutunu oluşturmaktadır. Gelinek noktada Platoncu metafizik ve Hıristiyan ahlakında temellerini bulan mevcut ahlaki değerlerin değersizleşmesiyle nihilizm hükümlan hale gelmiş; ve nihilizmin bu hükümlanlığı siyasete politik nihilizm olarak tezahür etmiştir. "Tanrı'nın ölümü"(nün ilanı) bu değerlerin değersizleşmesinin ifadesidir. Söz konusu değerlere göre yaşayan insan ise "son insan"dır. Bu insanın egemen olduğu devlet de tıpkı üst insan aracılığıyla alt

¹ "Biz Avrupalılar koskocaman bir yıkıntılar dünyasının önünde duruyoruz" (Nietzsche, 2003:235).

edilmesi gereken son insan gibi alt edilmesi gereken yaşam düşmanı bir "put"tur. Nihilizmi aşma eylemi olarak tüm değerleri yeniden değerlendirme uğrunda modern devlet ve politika da güç istemi temelinde yaşamı onaylayacak tarzda yeniden değerlendirilecektir. Köle ahlakını geride bırakan "özgür ruhlar", "üst insanlar" artık yeryüzüne sadık kalarak, güç arzusunu temel edinerek "değerleri yeniden değerlendirerek" yeni bir politik düşünce-eylem yaratacaklardır. Efendinin değerleriyle yönetilen devletin görevi de efendi (üst insan) insanları var edecek soylu, sağlıklı bir kültürün ve bireyin oluşumunu temin edecek koşulları oluşturmaktır. Bu gerçekleştiğinde büyük politika gerçekleşmiş olacaktır. Politik düşüncesine hâkim olan tema "çöküş-çürüme" düşüncesi olduğundan o, sürekli olarak modern politik düşünceye saldırı halindedir.

Nietzsche'nin söz konusu politik düşüncesinin oluşumu ve gelişimini belirleyen sadece modern-nihilistik politik yaşamdan duyduğu rahatsızlık değil, aynı zamanda antik Yunan'a duyduğu ilgidir. Sürünün istemine dayanan değerlerinin muhafızı ve müdafii olarak gördüğü modern devlet ve yaklaşımlar onun politik düşüncesinde, eleştirilmesi, kaçınılması ve hatta ilga edilmesi gereken negatif boyutu oluştururken; antik Yunan politik düşünce ve pratikleri ise (model olarak) yeniden ihya, ihdas ve takip edilmesi gereken pozitif boyutu besler. Bu sebeple antik diller uzmanı olarak erken yaşta kariyer edinen filozofun politik düşüncelerinin kökenini ilk yazılarına kadar götürmek mümkündür. O, yaşamı boyunca antik Yunan'ın etik ve politik yaşamının hayranı olmuştur. Elbette burada söz konusu olan Sokrates öncesi, onun "Yunanlıların Trajik Çağı" adını verdiği Dionysoscu değerlerin egemen olduğu dönemdir. Söz konusu döneme egemen değerler Nietzsche'nin tüm yaşamı boyunca muhalif ve muarız olacağı Sokrates ile Platon'un etiği ve metafiziğiyle yerinden edilmiş böylece bilme arzusunun (hakikat istencinin) tüm eylemlerine yön verdiği iyimser "teorik insan", yaşamın zalim doğasının farkında olan ve yaşamı onaylayan karamsar "trajik insan"a üstün gelmiş (Nietzsche, 2018:92, 93,107,108); ahlak, özgür insanın Dionysoscu istemlerine gem vermiştir. Önce Sokratik/Platonist felsefe ve etiğin, daha sonra da Hıristiyanlığın egemen haline gelişiyle birlikte, köle, efendiye karşı zafer kazanmış, köle/sürü ahlakı Batı tarihine egemen olmuştur. El'an cari olan hal budur.

Etikte olduğu gibi politik olanın ne olduğu ve ne olması gerektiği hususunda da antik Yunanlılar Nietzsche için en sahih ve sahih örnekliği teşkil etmektedir. Onun politik düşüncesinin en önemli kaynağı ve dayanağı Yunan polislerinin incelenmesine dayanmaktadır. Yunanlıların politik yaşamına ve örgütlenmesine ilişkin düşüncelerini *Yunan Devleti* (Nietzsche, 2015) başlıklı aslında tamamlanmamış çalışmada ortaya koymuştur. Nietzsche'nin siyasetle ilgilendiğini, siyaset teorisine aşina olduğunu gösteren ilginç bir çalışma olan bu eser aslında *Tragedyanın Doğuşunun* bir bölümü olarak tasarlanmış ancak daha sonra ayrı bir deneme halini almıştır (Jackson, 2012: 138). Söz konusu çalışmada antik Yunan modelinden hareketle kölelik ve savaşı olumlayan Nietzsche, özgür "üst insan" ve yüksek bir kültür yaratmak isteyen herhangi bir toplum için köleliğin kaçınılmaz asli bir unsur olduğunu iddia eder ki bu düşünce yaşamı boyunca onun tüm etik-politik düşüncesine derinden nüfuz etmiştir. Burada modern insanın aşırı duyarlılığını aşma ve onu "kulağa zalimce gelen" hakikatlerle yüzleştirme amacı taşıyan Nietzsche'ye göre kültür en büyük hedeftir. Herkesin herkesle savaşını engellemek ve güvenlik için devletin; dâhilerin-sanatçıların sanat üretmesi için gereken boş vaktin sağlanması için ise köleliğin varlığı zorunludur (Young, 2010:240). Zira "hakiki sanat ihtiyacı demek olan kültür" "korkunç bir temel", "gerekli bir rezalet" olan köleliğe dayanır; "kültür doğası gereği köleliği gerektirir"(Nietzsche, 2015:21). Köleliği yüksek sanatın ve kültürün oluşumunun kaçınılmaz bir unsuru olarak gören Nietzsche'ye göre Olimpos'a ait (Olimpik) bir avuç insanın sanat üretiminin sağlanması için "güçlükle yaşayan insanların sefaleti daha da beter olmak zorunda"dır (Nietzsche, 2015:22). Başka bir ifadeyle az sayıdaki seçkin insanın "sanat dünyası" "hayatı boyunca cefa çeken insanların sefaletini" gerektirir. Piramit şeklindeki toplum köle için sömürü ve sefaletten başka bir anlama gelmese de bunun önemi yoktur; çünkü sadece dâhinin hayatı değerlidir; doğa bile ancak dahi sayesinde en yüce hedefine ulaşır (Young, 2010:241). İşte modernlerin (sosyalist, liberal vb.) sanatlara ve klasik Eskiçağ'a karşı besledikleri öfkenin sebebi budur. Bu sert gerçeğin görülmek istenmemesi günümüzün "muazzam sosyal krizler"ini ortaya çıkarmıştır. "Yunanlıların kölelik kurumu yüzünden battığı doğruysa öteki, bizim kölelik kuramı eksikliği yüzünden batacağımız çok daha kesindir." Oysa her güçlü kültürün ardında bu "acımasızlık" duygusu bulunmaktadır. (Nietzsche, 2015:22-23). Young, Nietzsche'nin bu yaklaşımına "sadece-üstinsan-hesabatakatılır" görüşü der ve bu görüşün bazı yorumcuların iddia ettiği gibi sadece gençlik dönemi eserlerindeki bir ima değil, "olgun felsefesinin bağrındaki bir düşünce" olduğunu söyler (Young, 2010:240). Köleliği

kültürün özüne ait görmesinden hareketle Detviller da kendine özgü-içkin bir değeri olmadığından kölelerin varlığının, soyluların bir aracı olması dışında, Nietzsche için çok az endişe kaynağı olduğunu ifade eder (Detviller, 1990:106). Diğer taraftan savaşı da olumlayan Nietzsche'ye göre devlet ancak savaş koşullarında gelişebilir ve savaş, kültürün zorunlu bir ögesidir; "savaş, devlet için, aynı kölenin toplum için olduğu gibi gereklidir" (Nietzsche, 2015:27). Aslında bu savaşı olumlayış onun "oluş"u olumlayan düşüncesinin neticesidir; çünkü oluş/doğum ancak yıkım/ölüm ile birlikte var olabilir; "her an bir öncekini yutar, her doğum, sayısız varlıkların ölümüdür; hayat üretmekle cinayet aynı şeydir. Bu nedenle her muhteşem kültürü, zafer alayında, arabasına zincirlenmiş mağlupları köleleri diye sürükleyen kanlı bir muzaffere benzetebiliriz (Nietzsche, 2015:22). Haliyle her yüksek kültür, efendi olanların zaferinin neticesi olacaktır. Savaşa bu pozitif yaklaşım çerçevesinde filozof ilk dönem çalışmalarından itibaren siyaseti köle ve efendi (ve tabii ki bunların güç istemine istinat eden değerler) arasındaki *çatışmada* temellendirir. Siyasi/siyasal olan daima antagonistik bir karaktere sahiptir.

İronik olarak Nietzsche'nin sunduğu ve savunduğu devlet düzeni birkaç önemli fark içermekle birlikte genel olarak Platon'un gösterdiği gibidir. Platon'da olduğu gibi onun hiyerarşik toplum piramidin en tepesinde filozoflar, "ruhun oligarkları" yer alır. Bir farkla ki Platon'un "filozof kral"ı hakikati keşfeden, Nietzsche'nin ki ise (ilk dönem eserlerinde) esasen bir sanatçı ve hakikati icat edendir (Young, 2010:149). Yani bu devlet Sokrates değil, Sophokles tarafından yönetilen bir devlettir (Young, 2010:240). Sonuçta o, söz konusu düşüncelerle bize iki tercih sunar; "ya değere dayalı bir sıralama sunmayan dolayısıyla karmaşık bir ruh hali ve kötümserlik doğuran yaşam tarzı seçenekleriyle demokrasiye ya da yüksek varoluş halleriyle, üstinsanlarıyla aristokrasiye sahip olabilirsiniz" (Jackson, 2012: 139). Nietzsche'nin tercihi açıktır: Aristokrasi. Aynı politik izleği, daha sonraki çalışmalarında da devam ettiren filozof çok daha sonraları yazacağı *Decca*'de de binlerce yıl öncesine giden kast kanunlarını içeren Hint kökenli Manu kanunlarından sityaşıle bahseder.

Yunan toplumunun köle-efendi temelli hiyerarşik yapısını takdir eden filozof, Yunan polisini içinde yaşadığı modern devletin adeta karşı kutbunda görür. Zira poliste esas olan hiyerarşi, sıralı düzen iken, modern politikaya hâkim olan ethos eşitlik arzusudur. Ona göre eşitlik arayan bir toplum çürümeye mecbur ve mahkûm bir toplumdur. Ancak eşit olmayan yüksek ruhlar yaşamı olumlama, değerler yaratma kapasite ve imkânına sahiptirler. Açıkçası demokrasi böylesi bir düzen ve yaşam için yararlı değil, bilakis zararlıydı. Köleliğin önemine inanan Nietzsche için demokrasi, sıralamaya istinat eden doğal düzenin yıkımını ve yaşamın çöküşünü ifade etmekteydi. Ona göre bugün çağa egemen olan demokratik ruh/idealler devletin alt edilmesinin ifadesidir. Farklı sosyal sınıfları korumanın zorunluluğunu reddetmesi ve egemen olmayı amaçlayan herhangi bir şeyden korkması sebebiyle modern devlet çöküştedir. Demokrasi yaşamın çöküşünün semptomudur. Nihilizm tüm yaşam gibi politik yaşama da egemen olmuştur. Modern politika/devlet soylu değerleri ve mücadeleyi yadsıyan, güç istemini azaltan, sürü değerlerine istinat eden, meşruiyetini seçkin olanda değil, vasat olanda arayan, yüksek idealleri olmayan, özgür, yaratıcı bireyselliği dışlayan, üst insanın gelişimine ket vuran yapıyla nihilizmin etkin bir taşıyıcısı olmuştur. Bu haliyle modern devlet ve modern politik ideolojiler Sokrates, Platon ve Hıristiyanlıkla birlikte egemen olagelen idealleri seküler bir tarzda temellük ve icra eden yozlaştırıcı bir aygıttan başka bir şey değildirler.

Modern devleti Batı tarihine egemen olmuş olan köle ahlakının egemen politik formu olarak değerlendiren Nietzsche, modern devlete ve politik ideolojilere felsefenin çekiciyle şiddetli darbeler indirir. Politik düşüncesine literal bir yaklaşım dahi onun ne denli şedit bir devlet eleştirmeni olduğunu gösterir. Fakat tüm bu yoğun ve şedit eleştiriler bizi Nietzsche'nin mutlak bir devlet karşıtı olduğu düşüncesine götürmemelidir. Yukarıda anlatılanlardan da anlaşılacağı gibi o, doğal yaşamı yadsıyan, nihilizmi yaygınlaştıran mevcut devletin eleştirmeni, muhalifi ve muarızıdır. Dolayısıyla onun politik felsefesinin negatif boyunu oluşturan modern devlet ve politika eleştirileri bu çerçevede okunduğunda daha anlamlı hale gelecektir. Onun yaptığı şey devleti ve politikayı tümünden yadsımak ve yok saymak olarak değil, modern devlet ve politikanın yadsınması, yargılanması ve mahkûm edilmesi olarak okunabilir. Üst/ün insanlar değil, fakat kitle için devlet gereklidir; çünkü "büyük kitleleri ancak devletin çelik kancaları öylesine bir araya getirir" (Nietzsche, 2015:23). Dolayısıyla aslında o, bir (büyük) politik vizyon/tarz/tahayyül adına mevcut (küçük) politikaya saldırmaktadır. O, karşı çıktığı ve üstesinden gelmeye çalıştığı politikanın yerine yeni bir politik vizyon ve proje önerecektir ki bu aşağıda üzerinde

duracağımız "büyük politika"dır. Nietzsche'nin politik felsefesinin pozitif boyutunu oluşturan büyük politika, modern devletin ve onun icracısı olduğu küçük/bayağı politikanın aşılması eylemi olacaktır.

Yeniden onun devlet eleştirisine dönecek olursak, modern devletin sıkı bir eleştirmeni olan Nietzsche, bireyselliği yok eden, yasa yapıcısı olan devleti "yeni bir put" olarak vasıflandırır. "Tanrı'nın ölümü"nü bıraktığı boşluğu ikame etmeye çalışan bu put, "soğuk canavarların en soğuşudur", kılı kıpırdamadan "ben, devlet, ulusum ben" (Nietzsche, 1999:58) diyerek yalan söyler. Nietzsche'ye göre binlerce yıllık geleneğin Aydınlanma içerisine gizlenerek ve orada hayat bularak ortaya çıkardığı modern devlet, "dinsel bir temel devlet katına indirilmesi"nin neticesidir (Ansel-Pearson, 2011: 116). Çünkü Hıristiyanlığın eşitlikçi eğilim ve ideallerini seküler bir formda devam ettiren, sürüyü/kitleyi soylu olana yeğleyen, meşruiyeti için halka başvuran (onu temsil iddiasında olan bu) modern yönetimler sürü arzusunun ifadesi olup güç istemini zayıflatan nihilistlik bir karaktere sahiptirler. Bugün cari olan tüm politik düşünce biçimleri, rejimler (liberalizm, sosyalizm vs.) gerçekte Batı düşünce tarihine egemen olan nihilistik-metafizik düşünce geleneğinin seküler güncel biçimlerinden başka şey değildirler.

Kolektif bir kimlik yaratarak bireyselliği yok eden devlet, iyi ve kötü herkesin kendisini yitirdiği (zehir içtiği), yerdir. "Devlet, herkesin ağır ağır kendi canına kıymasına "hayat" denen yer"dir (Nietzsche, 1999: 59). "Doğumu rezil" olmakla birlikte "kör ve egoist" bir kitle için "en yüksek ve saygın şey" olan devlet, "ekseri insanlar için durmadan akan bir çile kaynağı", "sık sık tekrarlanan dönemlerde insan neslini eritip bitiren", "sayısız kahramanlık eylemine heveslendirilmiş bir savaş çağrısı"dır (Nietzsche, 2015: 24). Tüm yok edici ve yozlaştırıcı karakterine rağmen Tanrı'yı ikame eden bu put insana hizmet ettiği iddiasıyla egemenliğini daim kılar: "Her şey vermek ister size, o yeni put, eğer siz ona taparsanız; böylece satın alır kendisine erdemlerinizin ışığını ve mağrur gözlerinizin bakışını. Yeryüzünde benden daha büyüğü yoktur; düzenleyen parmağımı ben Tanrının!"- böyle böğürür canavar. Ve sadece uzun kulaklılar ve kısa görüşlüler değildir diz çökenler!" (Nietzsche, 1999:59). "Gerektiğinden fazla insan doğuyor" diyen Zerdüşt'e göre devlet, bu "fazlalar" için icat edilmiştir (Goyard-Fabre, 2001:159). "Teşkilatlandırılmış ahlaksızlık" (Nietzsche, 2002: 354) olan devletin yaratacağı soyut bütünlük nosyonu ve vasatlık daima güçlü olan bireylerin aleyhine, zayıf ve sıradan olanın lehine işler. Hıristiyan akidesindeki Tanrı nazarında kulların eşit oluşu ilkesini sekülerize ederek kanun/devlet önünde eşitlik ilkesine dönüştürerek ikame eden devlet, insanlar adına karar vererek onların bireyselliğini yok eder (Warren 1991:220). Çağın liberal bireysellik anlayışı Hıristiyan birey anlayışının sekülerize ve politize edilmiş halidir (Warren, 1985; 435). Nietzsche, "üstün insan"ın ancak "devletin bittiği yer"de yükseleceğini söyler ve ekler; "oraya, devletin bittiği yere -oraya bakın, kardeşlerim! Görmüyor musunuz gökkuşağını ve köprülerini üstün insanın?" (Nietzsche, 1999: 60). *Şen Bilim*de ifade ettiği gibi "kendilerine yasa koyan", "kendini yaratan" "özgür ruhlar gibi egemen bireylerde kendi dünyasını yaratmalıdır" (Emden, 2013:210: Nietzsche, 2003:201).

Ona göre yaşamın yadsınmasının ve güçlü bireyselliklerin yok oluşunun bir diğer sebebi de devletin rutin olarak işleyen bir mekanizmaya/makinaya dönüşmüş olmasıdır. Ki bu modern devletin temel özelliğidir. Modern devlet aygıtına yön veren şey artık belirli bir hukuksallık içinde irade beyan etmeksizin işleyen bürokrasidir. Devlet, bireyselliği ve hiyerarşiyi bürokratik sığlığa kurban etmiştir. Onun için "devletin değerler tablosu değer ve anlam yokluğudur. Basmakalıp siyasi alışkanlıkları, sahte idari ve hukuki kategorileri, genel ve şekli olma iddiasındaki kanunlarıyla modern devlet "yeryüzünün anlamı"nın karşıtıdır. Devletçi biçimcilik, Hıristiyan ahlakçılık ve idealizm gibi, tepkili, yani hastalıklı ve kirlidir" (Goyard-Fabre, 2001:159). Nietzsche'nin eleştirisinin önemli bir sebebi, kurumsallaşarak mekanik bir şekilde işleyen bu toplumsal ve siyasal düzenin, insanın yasalara sığınarak sorumluluk almaktan kaçınmasına, siyasetin iradi boyutunun dolayısıyla "siyasal" olanın yok olmasına sebep olmasıdır.

Nietzsche farklılıklara karşı benzer ve aynı olanı önceleyen tüm ideolojileri temelde bir çeşit demokrasi olarak görür. "Demokratik ruh" olarak nitelendirdiği kitle hâkimiyetini, tüm modern politik hareket ve ideolojilerin ortak karakteri olarak değerlendiren filozofa göre tüm modern politik ideolojiler Batı metafizik düşünce geleneğinin tarihsel sonucu/tecellisi olan "demokratik hareket"ın bir parçasıdır. Farklı söylemleri bu ortaklığa/aynılığa nispetle ancak ikincil dereceden öneme haizdirler (Pangle, 1987:1999). Bu bağlamda Nietzsche için liberalizm, sosyalizm vb. ideolojiler aynı yozlaşmanın (demokrasinin) değişik formlarıdır sadece...Demokrasi siyasal kurumların çöküşünün yanısıra insanın değerinin düşürülmesini ve vasatlaşmasını beraberinde getiren bir çöküş ve çürümedir (Nietzsche, 1997:

101). Nietzsche, modern demokrasi, "devletin çöküş biçimidir" (Nietzsche, 2010: 88) sözleriyle bu duruma işaret etmektedir. Hangi ideolojinin adı altında savunulursa savunulsun demokratik idealler kültürün soysuzlaşmasını ve insanın küçülmesini beraberinde getirecektir. "İnsanın toptan soysuzlaşması, düşerek bugünün toplumcu ahmaklarına ve düz kafalarına 'geleceğin insanı' olarak görülüyor, idealleri olarak! -insanın yetkin bir sürü hayvanına doğru (ya da, onların dedikleri gibi, özgür topluma doğru) bu soysuzlaşması ve küçülmesi, bu insanın eşit haklara ve savlara sahip cüce insana doğru hayvanlaşması olanaklı, kuşku yok bunda! Bu olanağı sonuna kadar düşünmüş biri, diğer insanların habersiz olduğu bir tiksintiyi daha tanıyacaktır -belki de bu yeni bir görevdir!..."(Nietzsche, 1997: 103). Farklılıkları ortadan kaldıran tüm insanları ortalama bir düzeyde eşitleyen demokrasi kölelerin zaferidir. Yaşamın özü olan "güç istemi" yerine uyum(culuğ)u ön plana çıkardığından demokratik bir yaşam/hareket (Nietzsche, 1997: 148), yaşamın en düşük seviyesine, nihilistik yorumuna karşılık gelmektedir.

Batı'nın siyasal kültürü de Batı düşüncesinin bir parçası olarak onun kaderini paylaşmıştır. Tanrı'nın ölümü aynı zamanda İnsanların itaat etmeleri gereken ahlaki bir kurumun mevcut olmayışı anlamında aslında devletin de bir değer olarak çöküşü ve çözülüşü demektir. Sonuçta gelinen nokta politik nihilizmdir. Ona göre etik-kültür dünyasındaki nihilizm ya da kriz siyasal alanda politik nihilizm olarak tecelli etmiştir. Nihilizmin bir bütün olarak modern yaşamın krizini ifade etmesi gibi politik nihilizm de mevcut tüm politik düşünce ve düzenlerin krizini ifade etmektedir. Politik çürümenin sebebi Hıristiyan ahlakının egemen kıldığı eşitlikçi ve anti bireyci politikalarıdır. Bunun kadar önemli olan bir diğer sebep ise modern devlet ve politik düşüncenin aynı eşitlikçi idealleri içselleştirmesi ve etkin kılmaya çalışmasıdır. Artık yapılması gereken bu politikanın aşılmasıdır. Bu bağlamda o, aktif öznenin politik düzeni yeniden yaratmasını, dönüştürmesini öngörür. Bunu yapacak olan aktif özne yani "üst insan", "son insan"ın icra ettiği ve gerçekte politik dekadansı ifade eden küçük/süfli politikayı büyük/soylu/yüce politikaya dönüştürerek mevcut politik nihilizmi aşacaktır.

Süfli Politikaya Karşı Soylu/Yüce Politika: "Güç/ler Savaşı"ndan "Ruhlar Savaşı"na Politik O/Alanın Yeniden Değerlendirilmesi

Çok güçlü bir şimdilik bilincine sahip olan Nietzsche, kendi zamanının dünya tarihi açısından belirleyici bir dönem, o güne kadarki "tarihin sonu ve yeni bir tarihin muhtemel başlangıcı" olduğunu düşünmekteydi (Jaspers, 2013: 322). Şimdiye dek yönetim din aracılığıyla mümkün ve sürekli kılındığından doğal olarak dinin çöküşüyle birlikte devletin temeli de sarsılacaktır (Jaspers, 2013: 323-324). Zira dinin çöküşüyle, mevcut politik felsefelerin siyasal olanı anlamak ve meşrulaştırmak için başvurduğu tüm teorik araçların çökmesi kaçınılmazdır. Ancak bu çöküş bir taraftan da ölmüş-ölmekte olanı aşma ve yeni bir başlangıç yapma imkânı taşımaktadır; çünkü Tanrı'nın ölümüyle birlikte artık insan kaderini eline almak zorundadır. Bu sebeple Tanrı'nın ölümünü müteakip modern devlet artık alt edilmesi gereken bir put ve sürü değerleriyle üst insanın oluşumunun önündeki en büyük engeldir. Artık yapılması gereken demokratik politikaları terk etmek ve büyük politika yapmaktır. Başka bir ifadeyle soylu olanı öncelemektir; ancak bu felsefesinin siyasal yaşamda karşılık bulması yozlaşmış olanın yok olmasıyla mümkündür; onun için Nietzsche, kendi felsefesini geleceğin toplumunu hazırlayan bir geçiş felsefesi olarak görmektedir. Büyük politikaya mukabil Nietzsche, sürü değerlerinin ifadesi olan kitle politikaları içerisinde yaratılan politikayı ise "küçük politika" (*petty politic*) olarak nitelendirir. Bu politika soylu-aristokratik değerlerin yaratımını ve muhafazasını amaçlayan bir politika değil, sürü değerlerini yaygınlaştıran, günübirlikçi amaçların peşinden koşan, yüce (kültürel, askeri ve siyasi) hedefleri olmayan vasat insanın, sürünün konforunu amaç edinen bayağı bir politikadır. Bu politikayı icra eden modern devlet de gündelik sorunlara çözüm arayan, bürokrasinin işlettiği teknik bir araçtan başka bir şey değildir. O, el'an Avrupa da cari olan politik nihilizmin ifadesidir. Son insanla birlikte onun politik eylemi olan politika da aşılacaktır/aşılmalıdır. Nasıl ki "üstün insan", "son insan"ı bir aşma denemesi ise, büyük/soylu politika da küçük/süfli politikayı aşma denemesidir. Nietzsche, *Ecce Homo*'da da büyük siyasetin dünyada ilk defa kendisiyle başladığını iddia eder (Nietzsche, 1996: 142). Bu politika geleceğin politikası olacaktır ve Zerdüş'tün gelişini haber verdiği üst insana hitap eder: "Henüz var olmayan bir insan türü için yazıyorum: dünyanın efendileri için" (Jaspers, 2013:341). Nietzsche'nin büyük politikası, tanrısız kalan dünyada soylu insanı oluşturacak olan yeni efendilere felsefi olarak bir anlam kazandırmayı ve onları kendine getirmeyi görev edinir (Jaspers, 2013:341). Üst insanın yapacağı büyük politika

yüce/aristokratik amaçlara sahip olacak ve yaratıcı bir aşma faaliyeti olarak politik nihilizmin üstesinden gelecektir.

Burada Nietzsche'nin aşağıda ayrıntılı bir şekilde bahsedeceğimiz büyük politika kavramını kendi politik düşüncesini ve vizyonunu kendi zamanında cari olan liberalizm başta olmak üzere egemen politik ideolojilerden ayırmak için kullandığına dikkat edilmelidir. Nietzsche'ye göre farklı kesimlerin çıkar mücadelesinde ifadesini bulan (bireyleri, gurupları toplumlari, devleti çıkarları temelinde düşünen) çıkar merkezli modern politika bayağı politikadır (Küçükalp, 2017:170, 208; Nietzsche, 2001b:197). Niceliğin egemenliğine odaklanmış olan bu modern demokratik politika eşitlikçi idealleriyle "en büyük sayı" saçmalığı ve tarihin en son biçimi olup insanı soysuzlaştırmakta, cüceleştirmekte, "yetkin bir sürü hayvanı"na dönüştürmektedir (Nietzsche, 1997:102,103). Modern devletin sürünün hizmetinde olmasına karşın Nietzsche'nin büyük politikası aktif güçlerin hizmetinde olacaktır. Onun için politikanın amacı yüksek tipler yoluyla insanın büyümesi ve büyük noktalara ulaşmasıdır (Jaspers, 2013:172) Güçlü bir yaşam, irade ve azmine sahip, yaratıcı ve yaşamı olumlayan özgür ruhlu "insan tipinin her yükselişi, şimdiye dek aristokratik toplumun işi olmuş her zaman da öyle olacak. Aristokratik toplum, uzun bir sıra düzeni merdivenine, insanlar arasındaki değer ayrımlarına, şu ya da bu anlamda köleliğin gerekliliğine inanan bir toplum"dur (Nietzsche, 1997:166). Bu durumda büyük politika yaşamın ve kültürün, bütünüyle üstinsanın egemenliğini hazırlamak amacıyla örgütlenmesidir (Granier, 2005:132). Üstinsan, Zerdüşt'ün insanlığa gösterdiği, "iyi" ve "kötü"nü ötesindeki hedeftir. Dolayısıyla var olanı aşma eyleminin, büyük politikanın neticesi olacaktır.

Nietzsche'nin büyük politika vizyonunu ve projesini böylece ifade ettikten sonra sağlıklı bir değerlendirmesini yapabilmek için büyük politika kavramının söykütüğüne, oluşum ve gelişim tarihine daha yakından bakmak yararlı olacaktır. Politikayı daima tarihsel bir bağlam içinde düşünen Nietzsche'nin kullandığı büyük politika kavramının söz konusu dönemde öncelikle Bismarck'ın "kan ve demir" ile tasvir edilen "güç politikası"sını (*Machtpolitik*) tanımlamak için kullanılan bir terim olduğunu belirtmek gerekir (Nietzsche, 1997: 162). İlk zamanlarda Bismarck'ın ulusalcı siyasetinin özellikle kültürel sonuçlarını yermek amacıyla kavramı negatif anlamda kullanan Nietzsche, daha sonra kavramı yeniden değerlendirerek kendi siyasal vizyonunun ifadesi olarak istihdam eder. Dolayısıyla kavramın Nietzsche düşüncesindeki tarihsel gelişiminin, anlamsal dönüşümünün belirlenmesi son derece önemlidir. Daha önceki eserlerinde de kullanılmış olmakla beraber büyük politika kavramı Nietzsche'nin zihinsel yıkım yaşamadan önceki son üretken dönem çalışmalarında öne çıkan bir temayı oluşturmaktadır. Filozof erken dönem çalışmalarında büyük politikaya ilişkin yorumlar yapmakla birlikte kavramın açık bir tanımını yapmaz. Hatta büyük politikaya referansları çoğunlukla negatif ve çeliiktir. Bu dönemde onun büyük politika kavramıyla birden fazla siyaset tarzını ifade ettiği anlaşılmaktadır. Kavramın erken dönem ile olgun dönem çalışmalarındaki kullanımları dikkate alındığında olumsuzluğa doğru bir dönüşümün yaşandığı açıkça görülür. Nietzsche, dönemin terminolojisine uygun olarak ilk dönem çalışmalarında kavramı negatif anlamla Bismarck'ın (güç) siyasetine atfen kullanırken daha sonra kendi pozitif politik vizyonunun ifadesi olarak temellük edecektir.

Hiç şüphesiz Nietzsche'nin büyük politika anlayışı dönemin tarihsel olaylarıyla etkileşim içinde şekillenmiştir. Schleswig-Holstein krizi, Fransız-Prusya savaşı, Kulturkampf, anti-sosyalist yasalar, "sosyal sorun"lar, "Hristiyan devlet" anlayışının yükselişi, anti-semitizm gibi Bismarck dönemini şekillendiren olaylar çağının politik olaylarına kayıtsız kalmayan bir gözlemci olan Nietzsche'nin politik duruş ve düşüncesinin oluşumunda önemli rol oynamıştır. Yine daha önce gerçekleşmiş olan 1789 Fransız Devrimi, 1848-49 devrimleri, 1813-15 Alman Kurtuluş Savaşları da Nietzsche'nin tümüyle karşı olduğu fakat politik vizyonunun oluşumunda etkili olmuş olan olaylardır (Cameron & Dombowsky, 2008:2,6). Ancak aktif yazarlık kariyeri neredeyse tam olarak Bismarck devrini kapsayan Nietzsche'nin politik yaklaşımını domine eden kişi Bismarck ve onun politikaları olmuştur. 1860'lı yıllarda ve 1870'li yılların başlarında Bismarck'ın savaştaki amaçlarını paylaşan Nietzsche, Almanya'nın birliğini de destekliyordu. Ona göre küçük hükümdarlardan ancak bu şekilde kurtulmak mümkün olacaktı. Bismarck'ı "iyi bir Avrupalı" olarak gören filozof, onun önce Almanya'nın birliği ve nihayetinde Avrupa'nın birliğine yönelik büyük politika ile uğraşan milliyetçilik karşıtı kozmopolit inanışta devlet adamı olduğunu düşünmekte ve Bismarck'ı bir devrimci olarak görmekteydi. Ancak 1870'lerin ortasında Bismarck'ın aleyhine döndü; "Bismarck, "iyi bir Avrupalı" olmak şöyle dursun, aslında tehlikeli ölçüde iktidar düşkün

bir Prusya milliyetçisiydi. İçinden çıktığı Prusyalı *Junker* sınıfın çıkarlarından başka hiçbir şeye bağlı değildi" (Young, 2010:105-106).² Bismarck'ı "iyi bir Avrupalı" olarak gören filozof, onun önce Almanya'nın birliği ve nihayetinde Avrupa'nın birliğine yönelik büyük politika ile uğraşan milliyetçilik karşıtı kozmopolit inanışta devlet adamı olduğunu düşünmekte ve Bismarck'ı bir devrimci olarak görmekteydi. Ancak 1870'lerin ortasında Bismarck'ın aleyhine döndü; "Bismarck, "iyi bir Avrupalı" olmak şöyle dursun, aslında tehlikeli ölçüde iktidar düşkünü bir Prusya milliyetçisiydi. İçinden çıktığı Prusyalı *Junker* sınıfın çıkarlarından başka hiçbir şeye bağlı değildi" (Young, 2010:106). Bu dönemde, Alman politikasını sert bir dille eleştiren Nietzsche, artık "Bismarck'ın Alman *Reich*'ini, güç politikasını ırkçı, devletçi ve milliyetçi yönetim biçimleriyle sürdürerek kendi beğeni yoksunluğuyla övünen bir devlet olarak görüyordu. Klasik liberal değerlerin milliyetçi davayla yozlaştırılmış olduğuna ve kültürün tehlikeli bir beğeni yoksunluğunun pençesine düştüğüne inanıyordu" (Ansell-Pearson, 2011:46). Bu değişimle birlikte Nietzsche artık Bismarck'ın "kan ve demir" politikalarının insani maliyetini ve politik ve kültürel sonuçlarını görmeye başlamıştı. Bundan böyle Bismarck'ın büyük politikaları da eleştiri konusu olacaktır. Bunu eserleri üzerinden takip etmek mümkündür.

Kültürel Yenilenme ve Tinsel Yoksullaşmanın Aşılması Olarak Büyük Politika

1878'de yayınlanan *İnsanca Pek İnsanca* Nietzsche'nin büyük politika meselesini açıkça ele aldığı ilk çalışmadır. Burada zararlarından bahisle Bismarck'ın "güç politikası"larının (büyük politikanın) insani maliyetini ortaya koymaya çalışır (Nietzsche, 2015:283). Ona göre büyük politika çerçevesinde sürdürülen savaşın asıl maliyeti askeri harcamalar ve ticaretteki durgunluk değil, en yetenekli, çalışkan ve güçlü erkeklerin mesleklerinden uzak kalması ve kurban edilmesidir. Savaşlarda en seçkin yetenekler ulusal şan-hırs sunağına kurban edilir. Toplam zarar öyle muazzamdır ki sonuçta politik yükseliş beraberinde "tinsel yoksullaşma"yı ve donuklaşmayı getirir. Ve filozof sorar; "tüm bu yükselişine ve görkemine değer mi? (Nietzsche, 2015:284). Aslında Nietzsche'nin cevabı açıktır: Değmez. Zira söz konusu politika insanın ve kültürün gelişimini hedeflemek bir yana onları kurban etmektedir. Böylesi bir politikanın Nietzsche'nin lügatindeki karşılığı "küçük politika"dır; çünkü küçük bir amaç uğruna daha büyük olan bir şeyi, ulusun en yaratıcı yeteneklerini yok etmektedir.

Bu dönemde Nietzsche açıkça politika ve kültürel yükseliş arasında bir karşıtlık görmektedir. Başka bir ifadeyle siyasal iktidar ve askeri başarının varlığı/büyüklüğü kaçınılmaz olarak kültürün yükselişi demek değildir. Hatta Bismarck örneğinde olduğu gibi politik yükseliş bazen askeri başarı beraberinde tinsel yoksullaşmayı, kültürel çöküşü getirmiştir. Devletin kültür sanat karşıtı karakterinden nefret eden Nietzsche, *David Strauss* (1873) üzerine yazdığı denemede 1870-1871 Fransa-Prusya Savaşı'ndaki Alman askeri zaferinin Almanların kültürel yenilgisiyle sonuçlandığını ifade eder (Nietzsche, 2010:1). O, açıkça yaşadığı dönem Alman kültürünün çöktüğünü düşünmekte ve bunun öfkesiyle yazmaktadır. Bu çöküşte büyük (gerçekte küçük) politikanın vebali vardır. Zira bir insan kendini iktidar, ticaret, parlamentarizm ve askeri çıkarlar için harcarsa akıl, ciddiyet, kendini aşma yönünden eksik kalır. Çünkü devlet ve kültür birbiriyle uzlaşmazdılar. Yaygın bir klişe olan "kültür-devlet" ise sadece "modern bir idea"dan ibarettir. Gerçekte devlet ve kültürün her biri diğerinin sırtından beslenir ve bir diğerinin zararına genişler. Tüm büyük kültür dönemleri, siyasal çöküş dönemleridir: kültür anlamında büyük olan şeyler, politika dışıydılar, hatta antipolitikler" (Nietzsche, 2010:52).

Sonuçta Almanya politik güç olarak yükselirken kültürel olarak alçalmış/küçülmüş, Fransa kültür devleti olarak doğmuş, bugün bile ciddiyet, tinsel tutku Paris'e göçmüştür (Nietzsche, 2010:53). Yani filozofa

² Bismarck'a dair düşünceleri gelişim içinde olmuştur. 1860 ve 1870'lerin başında onun Alman milliyetçisi politikalarını desteklerken, 1870lerin ortalarından itibaren özellikle Alman kültürünü yenilemede ve ilerletme de gösterdiği zaaf ve başarısızlık sebebiyle aleyhine döner. 1880'lerde Nietzsche, Bismarck'ın sosyal güvenlik yasasını (devlet sosyalizmi), "pratik Hıristiyanlığı" ve Roma ile uzlaşma politikasını reddetti (Cameron & Dombowsky, 2008:22). Nietzsche'nin 1866'dan 1887'ye kadarki Bismarck'a yönelik tutumu, paylaştığı benzer kaygılar (parti politikaları, sosyalizmin reddi vb.) sebebiyle oldukça olumluuydu. Reich'teki demokratik gelişmeleri eleştiren Nietzsche, 1888'deki son kopmaya kadar Bismarck'a hayranlık duymaya devam etti (Cameron & Dombowsky, 2008:16). Nietzsche, aslında, Bismarck'ı politik sahnede politika yapan "özgür bir ruh" ve güçlü Alman tipinin temsilcisi olarak görüyordu (Cameron & Dombowsky, 2008:3).

göre Bismarck'ın "büyük politika"sının bedeli kültürel üstünlüğün, sanatsal-beğeni ve inceliğin Fransızlara kaptırılması olmuştur. Bugün Avrupa'da Almanya'nın kendisiyle övünebileceği bir tek tin, bir tek filozof kalmamıştır (Nietzsche, 2010:50). Ruhsuzlaşma, ruhsal kötürümleşme artarken ve Almanya Avrupa'nın en sıç ülkesi haline dönüşürken Nietzsche, Bismarck'ın politikalarını kastederek "büyük politika kimseyi yanılmaz" der (Nietzsche, 2010:52). Bu politika Almanların "tinsel şeyler için gereken tüm ciddiyetlerini" yutmuştur. Bir zamanlar "düşünürlerin halkı" denilen Almanlar artık tine güvenmiyorlar. Gelinek nokta ne bir Alman filozof ne bir şair ne de bir kitabın ortada görünmeyişidir. Geriye kalan, mevcut olan tek şey "lanetli ortalamlık içgüdü"südür ki bunda pek şaşılacak bir şey yoktur; zira "pahalıdır bedeli, iktidara gelmenin: iktidar aptallaştırır" (Nietzsche, 2010:49-50). Sorun "demokratik insanın giderek artan bir biçimde gelişmesi ve bunun sonucunda Avrupa'nın aptallaşması ve Avrupalı insanın küçük insana dönüşmesidir" (Lukács, 2013:42). Mevcut "demokratik çağ her türlü yüce insan türünü reddetmektedir" (Jaspers, 2013: 326). Nietzsche'ye göre "Avrupa insanının küçültülüp de birbirine eşit duruma getirilmesi" "karşımızdaki en büyük tehlike"ydi" (Nietzsche, 2010:46). Sonuç ise kendi ifadesiyle "bugüne kadar hiç görülmemiş bir tinsel köleliğe doğru gidiş"tir (Jaspers, 2013: 326).

Bismarck'ın büyük politikaları gerçekte "dar kafalı politikalar" olup kesinlikle çağın sürü değerlerine teslim (demokratik) olmuş politikalarlardır. Kendi güncelliğinde modern politikanın temel özelliğinin kitlelerin/halkın politik sahneye çıkışı olduğunun bilincinde olan filozof şöyle der: "Bugün yığınlar çağıdır: Yığınla ilgili her şeyin önünde yerlere kapanıyorlar. Politika da böyle. Bir devlet adamı, onları yeni bir Babil Kulesine, bir imparatorluk ve iktidar canavarına tıkıştırıyor; ona "büyük" diyorlar" (Nietzsche, 1997:146). Büyük politika adına yığınlar önünde eğilen bu en eski ve güvenli erdemleri kuşkulu bir sıradanlık için feda ediyorlar. Bismarck'ın (başka bir halk üzerinde) egemenlik kurmak amacıyla halkı tümüyle politize etmesini, şartlandırmasını, halkın tutku ve arzularının harekete geçirilmesini büyük politika olarak adlandırmasını eleştiren Nietzsche'ye göre tüm bu yapılanların sonucu halkın ruhsal olarak sığlaştırılmasından başka bir şey değildir (Nietzsche, 1997:147). Ancak insanın gelişimine ve kültürün görkemine hizmet eden politikalar büyük politika olabilir.

Politika ve kültür arasında kurduğu antagonistik ilişki çerçevesinde devleti kültür üzerinde yıkıcı etki yapan bir güç olarak gören Nietzsche, kültürel çöküşün müsebbibi saydığı Bismarck'ın milliyetçi ve devletçi politikasına nispetle kendini "politika karşıtı son Alman" (Nietzsche, 1996: 18) olarak niteler. Böylece Bismarck'ın Almanya'yı mahvettiğini, tinsel olarak köleleştirdiğini düşündüğü demokratik ve kültür karşıtı politikalarıyla kendisi arasına kesin bir mesafe koyar. "Küçük politika" olarak vassafettiği Bismarck'ın güç politikalarını Nietzsche, köle ahlakının tezahürleri olarak gördüğü nasyonalizm, parlamentarizm, vasatlık ve cehaletle, zevksizlik ile ilişkilendirir (Drochon, 2016:157). Kültürel çöküş pahasına siyasi üstünlüğe sahip olmanın büyük bir felaket olduğunu düşünen filozofa göre Almanya'nın gücünü kullanarak bunu telafi etmesi gerekiyordu. Ona göre devletin amacı mümkün olduğu kadar çok sayıda insanın iyi yaşamasını garanti etmek değil, kültür için bir zemin oluşturmaktır. Tek kelimeyle devletin amacı insanın-insanlığın asil/yüce bir formunu sağlamaktır. Devlet (kendisinin dışında olan bu insanın) sadece bunun aracıdır. Dolayısıyla burada dahi tümüyle tutarlı bir devlet karşıtı değildir; devlet ile kültürü tümüyle birbirinden ayırmaz. Çünkü devletin hayati görevi asil-yüce bir kültürün üretimine nezaret etmektir (Cameron & Dombowsky, 2008: 10). Kültürün yenilenmesini ve yaratılmasını temin edecek tarihsel zeminin oluşturulması sürecinde devlet önemli bir etkiye sahiptir.

Avrupa'nın Birliği ve Yeryüzünün Fethi Arzusu Olarak Büyük Politika

İyi ve Kötünün Ötesinde günün uluslararası politikaları çerçevesinde Nietzsche'nin büyük politika kavramını düşünüşünde ve kullanımında bir değişim görülür ve yukarıda ele aldığımız *İnsanca Pek İnsanca*daki negatif tutum yerini pozitif bir anlayışa bırakır. Kavramı yeniden içeriklendiren filozof, burada büyük politikanın ne olduğu ve nasıl olması gerektiğine dair kendi anlayışını ortaya koyar. Burada büyük politika öncelikle bir kast öncülüğünde ulus ve ırk ötesi yeni bir Avrupa'nın yaratılması düşüncesini içeren (Nietzsche, 1997;113, 158), Almanya'yı ve ulusal politikaları aşan, kıta Avrupa'sının birliği ve mukadderatıyla alakadar olan yeni bir politik vizyon olarak belirir. Nietzsche için sorun kitle politikaları neticesinde güç istemine uygun politik bir vizyonun ve icranın giderek yok olmasıdır. Bu sebeple Nietzsche, Avrupa'nın isteme kötürümlüğüne yakalanmasından muzdariptir. Buna karşın "Avrupa'nın en büyük tehlikesi olan" Rusya'da ise isteme gücü biriktirmektedir. Bu tehlikeyi çözmek için Avrupa'nın da tek

bir isteme sahip olması gerekir. Bu da ancak tüm Avrupa'ya egemen olacak yeni bir kast aracılığıyla mümkün olabilir ve bu kast istemini binlerce yıl öteye geleceğe yönlendirebilir. Şayet bu başarılabilirse; "uzun sürmüş masal okuma komedisi, küçük devletlerin, hanedanlıkların, demokrasilerin bölünmüş istemeleri sona erecektir. Küçük politika zamanı geride kaldı: Gelecek yüzyıl, yeryüzünü ele geçirme kavgasını getirecektir; -büyük politikaya zorlayacaktır" (Nietzsche, 1997:113). Yeryüzünü ele geçirmek için yapılacak savaşlar da büyük politikanın kapsamında olacaktır. Onun için güç istemini azaltan pasivist, ulus devletlerle sınırlı, çıkar temelli küçük milliyetçi politikalar aşılmalı küresel ölçekte yeryüzünü ele geçirme kavgasını görmezden gelmeyen "zorlayıcı" "büyük politika" takip edilmelidir (Nietzsche, 1997:113). Nietzsche'nin, "zorlayıcı" nitelemesiyle büyük politikayı, iyi ve kötünün dolayısıyla ahlaki olanın ötesine taşıdığına dikkat etmek gerekir. Söz konusu politikayı izlemeye sevk eden şey yayılmayı, büyümeyi ve sömürmeyi de içeren güç istencidir.

Nietzsche'nin büyük politika konusundaki bu açıklamalarının kendi dönemindeki uluslararası ortam ve bu ortamda artan restleşme ve çekişmeler çerçevesinde anlaşılması gerekir. Sömürgeciliğin sosyal sorunların üstesinden gelmek için bir 'çözüm' olarak kullanıldığını fark eden Nietzsche'nin büyük politikaya yaklaşımını belirleyen temel tezlerinden biri artık uluslararası politikanın iç politikaya karşı öncelikli hale gelmesiydi. Dış politikanın iç politikayı domine ettiği bu dönemde Bismarck'ın da esas amacı Almanya'ya karşı bir Rus-Fransız ittifakının oluşumunun önüne geçmekti (Drochon, 2016:158,169). Onun büyük politika perspektifini belirleyen diğer en önemli husus (kilit tarihsel bağlam) ise "büyük oyun" olarak adlandırılan İngiltere ve Rusya arasındaki Hindistan ve Afganistan'ın kontrolüne yönelik mücadeleydi. Zira burayı kontrol edenin dünyayı kontrol edeceği düşünülmekteydi (Drochon, 2016: 158, 19). Diğer taraftan Afrika'nın egemenliği için verilen mücadele ve ardından 1884-85'te düzenlenen Berlin Konferansı, Nietzsche'nin *İyinin ve Kötünün Ötesindeki* büyük politikaya dair söylediklerine ışık tutmaktadır. Onun büyük politikaya dair *İnsanca Pek İnsancada*ki ilk yorumlarının da 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı sonrasına denk gelmesi tesadüf değildir, savaş sonrası büyük bir güç olarak uluslararası arenada yer bulmak isteyen Almanya arabuluculuk için Berlin Anlaşması'nı (1878) düzenledi (Drochon, 2016: 159). Sonuç olarak büyük güçler arasında sömürge ve dünya egemenliği için verilen mücadelenin Nietzsche'nin büyük politika kavramının formüle edilmesinde kısmen de olsa etkili olduğu açıktır.³

Drochon, Nietzsche'nin yukarıda alıntılıdığımız "yeryüzünü ele geçirme kavgasını görmezden gelmeyen", "zorlayıcı" politika olarak takip edilmeyi salık veren büyük politikaya ilişkin ifadelerinin *İyi ve Kötü Ötesinde*'nin yayınından bir yıl önce meydana gelmiş olan Panjdeh Krizi (1885) bağlamında anlaşılması gerektiğini söyler ve böylece Nietzsche'nin büyük politikaya yönelişini Nietzsche'nin de kendi sarıh ifadelerinden hareketle Avrupa'ya yönelen Rus tehdidi bağlamında tarihlendirir ve konumlandırır. Rusya'nın büyük oyunun bir parçası olarak İngiltere'ye karşı Afganistan'daki kontrol alanını genişletmesi sonrası gençliğinde Kırım Savaşı'nda Rusları destekleyen Nietzsche, Avrupa lehine bir denge için büyüyen Rus tehlikesine karşı Avrupa'nın birleşmesini önerir (Drochon, 2016: 161,19, 158). Dolayısıyla Nietzsche'nin jeopolitik vizyonu, İngiliz ve Rus gücüyle rekabet edecek, hatta onlara hükmedecek bir birleşik kıta Avrupası gücünün oluşturulmasıdır. Bu güç, kendisini, özellikle dünya kültürüne öncülük edecek yeni bir trans-Avrupa kültürünün yaratılması işine adayacak iyi bir Avrupa kültür kastının hizmetine sunulacaktır (Drochon, 2016: 161). Böylece Rus tehlikesinin tetiklemeyle Nietzsche, şimdiye dek aşıldığı büyük politika kavramını yeniden değerlendirmeye tabi tutar ve yeni bir içerikle temellük eder.

Kendi günceliği ile daim etkileşim içinde olan filozofun yeryüzünün kontrolünü arzulayan emperyal düşüncelerinin oluşumunda Almanya'nın kolonyal deneyiminin etkisinin de mutlaka göz önünde bulundurulması gerekir. Peter Bergman, Nietzsche'nin büyük politika kavramını benimseyişinin tam olarak Almanya'nın kendi sömürge imparatorluğunu yarattığı döneme denk geldiğini ifade eder. Ona

³ Kölelik karşıtı yasaların çıkarılmasına ve köleliğin kaldırılmasına karşı olan Nietzsche, Almanlığı sığıkla nitelendirmesinin akabinde sözü Bismarck'ın Afrika'daki kolonyal politikasına getirir ve yergi mahiyetinde şöyle der: "Yoksa "Alman" sözcüğünü bu psikolojik sapıtmaya uluslararası bir karşılık olarak önersem mi? -Örneğin bu anda Alman İmparatoru, Afrika'daki köleleri kurtarmayı kendine bir Hristiyanlık ödevi" sayıyor: Biz, öbür Avrupalılar buna düpedüz "Almanlık" deriz aramızda..." (Nietzsche, 1996: 137).

göre Nietzsche, 1880'lerin ortalarından itibaren çağdaşları gibi gelmekte olan şeyin "yeryüzünün efendiliği" (the mastery of the earth) mücadelesi olduğunu görerek dışarıya döndü (Bergman, 1987:163). 1884'te Afrika ve Pasifik'te koloniler elde etmeye başlayan Almanya'nın sömürgeci deneyimi kısa ömürlü olmasına rağmen, emperyal genişleme isteği (ticaretin ve endüstrinin büyükleri, istikrarlı pazarlar oluşturmak için ve bir hammadde kaynağı olarak vazgeçilmez kolonilerin elde edilmesini gerektiğini düşünmekte olan) sömürge politikasının fiili olarak yürürlüğe girmesinden yıllar önce dile getirildi (Cameron & Dombowsky, 2008:13). Almanya'nın sömürgeci bir güç olarak doğuşunu hazırlayan olaylar Nietzsche'nin büyük eserlerini yazdığı dönemde zirveye ulaşmıştır (Holub, 1998:34). Holub, kız kardeşi Elisabeth ve eniştesi Bernhard Förster'in Paraguay da kurdukları *Nueva Germania* adlı koloni serüveni sebebiyle kolonyalizmle kişisel olarak da tanışan filozofun kolonyalizme kişisel ilgisinin gerçekte onun yazılarının muadili olduğunu söyler (Holub, 1998:40). Ayrıca "iyi Avrupalılar" (good european) yani bir "yeni filozoflar" kastı tarafından icra edilecek büyük politika aracılığıyla tüm Avrupa'nın yönetilmesi ve tüm dünyaya boyun eğdirilmesi düşüncesi de onun kolonyalist tahayyülünün ifadesidir (Holub, 1998: 48). Dahası "iyi Avrupalılar" kavramını ulus-devletin üstesinden gelecek, asil/üstün bir kültürel yaşam yaratacak, dünya egemenliğini sağlayacak geleceğin elitleri için kullanan Nietzsche, büyük politika kavramıyla da tüm yeryüzünün fethine yönelik belirsiz bir planın/tasarının yanı sıra parlamenter yaşama karşı ve gerçek sömürgeci fantezileri için bir alternatif sunar (Holub, 1998:49). Kolonyalizmi iç sorunların çözümü ile ilişkisi bağlamında değerlendiren filozof, işçi sorunu başta olmak üzere Avrupa'nın kendi iç sorunlarının çözümü için kolonyalizmi destekler (Nietzsche, 2001a:167-168). Alman milliyetçisi değil de Avrupa kozmopolitizmi adına konuşan Nietzsche, Avrupa'yı İngiltere'nin üstlendiği yeryüzü egemenliği rolünü üstlemeye çağırıyordu (Holub,1998: Brennan, 2011:5) Kıta Avrupası lehine emperyalist arzular taşıyan filozof, büyük politika tahayyülü ile "iyi Avrupalılar"ın egemenliğini Avrupa'nın dışına taşırır ve emperyalist iktidarı güç istencinin alameti ve meşru neticesi olarak görür.

Avrupa'nın birliğinin temini, Rus tehlikesiyle baş etme ve yeryüzünün egemenliğine yönelen bu "zorlayıcı politika"nın icrası beraberinde yeni bir tür liderlik ihtiyacı da getirecektir. Bu tehdide karşı Nietzsche'nin çözümü ve önerisi yukarıda da bahsettiğimiz gibi kıtanın "bütün Avrupa'ya egemen olacak yeni bir kast" (Nietzsche, 1997: 113, 158) önderliğinde birleşmesidir. Tüm kıtanın birleşmiş gücü ve yaratıcı enerjilerine sahip olan bu kast çöküşe meydan okuyacaktır. Avrupa birliğine olan beklentisi sebebiyle Nietzsche bu kasta mensup iyi bir Avrupalı olarak gördüğü Napolyon'u över; çünkü o bir dünya hükümeti oluşturmak üzere tüm Avrupa'yı politik ve ekonomik bir birlik içinde birleştirmek istiyordu. O, "iki *décadence* yüzyılı arasındaki köprü üzerinde, yeryüzünü yönetmek amacıyla Avrupa'yı birleştirebilecek güçte, deha ve istem dolu bir *force majeure* (üstün güç)" olarak ortaya çıkmıştır. Fakat "Almanlar "özgürlük savaşları"yla Napoleon'un varoluşundaki mucizelik anlamdan yoksun bıraktılar Avrupa'yı". Sonuç, kültür için en zararlı hastalık olan ulusalcılık hastalığı başta olmak üzere Avrupa'yı sağlığından eden tüm hastalıklar, ulusalcılıklar, saçmalıklar, küçük devletler şeklinde devam eden küçük politikanın Avrupa'yı anlamından ve sağduyusundan yoksun bırakması olmuştur. Buradan sadece kendisinin bildiği çıkış yolu bellidir: "Ulusları yeniden birbirine *bağlayacak* büyüklükte bir ödev" (Nietzsche, 1996: 135). Bu durumda açıkça yeni kastın, yani "iyi Avrupalılar"ın görevi yeryüzünün fethi yoluyla ona boyun eğdirmektir. Bu yeni yönetici kast/aristokrasisi, milliyetçilik başta olmak üzere Avrupa'yı bölen, yaratıcı enerjisini yok eden küçük politikaya son vermek suretiyle Avrupa'yı birleştirerek geleceğin büyük politikasına taşıyacaktır.

Bu boyutuyla büyük politikaya bakıldığında büyük politikanın kolonyalizmi ve emperyal hâkimiyeti içerdiği ve bunun kaçınılmaz sonucu olarak savaşı onayladığı açıktır, savaş büyük politikanın daimi bir unsurudur. Hatta bu haliyle büyük politikanın Bismarck'ın ulusal amaçların teminine yönelmiş güç politikalarının tüm Avrupa'nın birliğine, yükselişine yönelmiş hali olduğu söylenebilir. Yukarıdaki alıntıda da gördüğümüz gibi Avrupa kıtasındaki gelişmeleri, yeni yükselen güçlerin mevcudiyetini ve potansiyelini dikkate alarak gelecek yüzyılın yeryüzünü ele geçirme kavgası" olacağını ve bunun büyük politikaya zorlayacağını ifade ederek kahinvari bir şekilde Dünya Savaşı benzeri büyük çatışmaları öngörmüştür.

"Ruhlar Savaşı" ve Fizyonominin Hükümranlığı olarak Büyük Politika

Nietzsche, geçen süreçte büyük politika konusundaki düşüncesini yine olumsal fakat ruhsal ve kültürel yönde değiştirmiş, kavrama yeni pozitif anlamlar yüklemiş, *Ecce Homo* (1888) ile birlikte büyük politikayı kendi felsefesinin ayrıcalıklı, yeni ve ayrılmaz bir parçası olarak benimsemiştir. Eserin *Neden Bir Yazgıyım Ben* başlıklı bölümünde büyük politikanın yeryüzünde ilk olarak kendisiyle başladığını gözlemi aşan bir gururla (daha doğru bir ifadeyle kibirle) dile getirir. Burada büyük politikayı öncelikle bir düşünce/kültür/ruhlar savaşı olarak konumlandırırken, politik ve askeri savaş öngörüsünde/kehanetinde de bulunmaktan kaçınmaz. Büyük politika "kültür savaşı" olarak öncelikle Hıristiyanlığa, Avrupa tarihindeki "binlerce yıllık yalan dolana karşı" verilecektir (ki bu mücadelenin kendisinde cisimleştiği ilk *namuslu* insan kendisidir). "İnsanlığın en yüce bir kendine geliş eylemi" olan bu savaş "tüm değerlerin yenilenmesi"dir. Bu savaş aynı zamanda zorunlu bir görevdir. Filozofun "muştucu"su olduğu "şimdiye dek kavramı bile olmayan" en "yüksek ödev"dir; onun için "yığınlarla değil benim konuşmam" der Nietzsche. Ancak bu görevin icrası kaçınılmaz olarak yıkımla sonuçlanacaktır. "Çünkü doğru binlerce yıllık yalanla kavgaya tutuşunca, kimsenin aklından bile geçmediği depremler, sarsıntılar göreceğiz; dağ, koyak birbirine karışacak. Siyasa kavramı o gün bir düşünceler savaşı içinde hepten yitip gidecek; eski toplum tüm siyasal kurumları havaya uçacak, -çünkü yalan üstüne kurulmuş topu da" (Nietzsche, 1996:141-142). Geleceğin büyük politikasının apokaliptik doğaya sahip olacağı açıktır: Tüm dünyada daha önce hiç görülmemeyen savaşlar olacak. Büyük politikaların geleceği gelecekteki bu çatışmalara bağlı olacaktır.

Konuya dair son notlarında Nietzsche büyük politika programını daha açık bir şekilde izlenecek bir program olarak ayrıntılandırır. Öyleyse son haliyle "büyük politika" nedir? Nasıl bir strateji ve hangi politik amaçlara sahiptir? Yukarıda da değindiğimiz gibi Nietzsche'ye göre büyük politika kendisi ile başlayan bir olgudur. Dolayısıyla şimdiye dek mevcut olmayan fakat bundan sonra (nihilizm sonrası) olması beklenen bir politika yapma tarzı olacaktır. Bu politika akla/teoriye değil, soylu insanın yaşama iradesine ve içgüdülerine dayanan bir politika olacaktır. Zira ona göre insanlık sorunları ele alınırken "2000 yıl boyunca fizyolojik açıdan abesle iştil edilmiş" ve sonuçta "yozlaşma, içgüdüyle çelişme ağır basmış"tır. Oysa büyük politika tüm bunlara son verecek, "beslenme, giyinme, sağlık ve üreme"ye ilişkin sorunları ciddiyetle ele alacaktır. Çünkü (ilkin) "büyük politika, fizyolojiyi bütün öteki sorunların efendisi yapmayı istemektedir"; öylesine güçlü bir iktidar yaratacağı ki, bu iktidar, yozlaşan yaşama asalak olan, bozuşan, zehirleyen, iftira eden, çökerten" ve "ruhun alameti" adına yaşamı yok eden şeylere karşı mücadele verecektir. Üstinsanın ortaya çıkması için "insanlığı bütün ve daha yüksek bir şey olarak ödünsüz bir sertlikle eğitmeyi" hedefleyen bu mücadele özellikle en büyük günah olan doğaya aykırılığı öğreten Hristiyan rahibe (insanların en günahkârına) karşı olacaktır. Bunu müteakip "büyük politikayı oluşturacak kadar güçlü bir yaşam yandaşları partisi" yaratacak olan büyük politika, "ırkların, halkların, tek tek kişilerin rütbesini belirleyecek", yozlaşan, asalaklaşan her şeye hiç acımaksızın son verecektir. Bunlar icra edildiğinde "gerisi kendiliğinden gelir" (Nietzsche, 2001b:198). Çünkü yozlaşan parçayı *saklayıp* koruyan bunun karşılığı olarak da ona hükmeden rahibin aksine "fizyolog *kesilip atılmasını* ister yozlaşan parçanın; onunla dayanışma diye bir şey tanımaz; hele ona acımayı hiç mi hiç geçirmeyen aklından" (Nietzsche, 1996: 100). Bu politika aynı zamanda üst insanın bütün değerlerin yeniden değerlendirilmesiyle sonuçlanacak olan umut içeren ödevdir. Büyük politikacı Nietzsche bu ödevleri kavramış olarak üst perdeden konuşur: "Ödevleri şimdiye dek hiç kavranmış bir yükseklikten tanıyorum" (Nietzsche, 2001b:199). "O zaman yaşamdan yana olacak yeniler, görevlerin en büyüğünü, daha yüksek bir insanlık yetiştirilmesini, bunun bir parçası olarak da, soysuzlaşmış, salaklaşmış her şeyin acımadan yok edilmesi işini ele alacaklar ve Dionysosca durumun yeniden doğacağı o *yaşam bolluğunu* yeryüzünde olanaklı kılacaklardır" (Nietzsche 1996:76); çünkü, mevcut sosyo-politik kültür, filozofa göre yaşam kıtlığıyla neticelenmiştir.

Nietzsche'nin gelişini haber verdiği (ilan ettiği) "*yaşam partisi*" aracılığıyla icra edilecek olan bu yıkıcı savaş öncekinden farklı olarak bir düşünceler ve *ruhlar savaşı* olacaktır. Böylece Nietzsche son döneminde büyük politika kavramını bir (son) kez daha içeriklendirir. Şimdiye kadar büyük politika kavramıyla çağdaş siyaseti eleştiren ve daha sonra da karşıt bir ideali ifade eden filozof, artık büyük siyaseti ruhlar savaşı ve yeni politik stratejisinin içeriği olarak görmeye başlar (Druchon, 2016:166). Kendi ifadelerinden de açıkça anlaşılacağı gibi Nietzsche'nin ruhlar savaşı, "yaşam partisi"nin,

günümüzün yöneticileri ve otoritelerine karşı (Hıristiyan Reich ve onun Hıristiyanlık partisine) savaştığı bir entelektüel mücadele (Druchon, 2016:174;Cameron & Dombowsky, 2008: 282) olacaktır. Büyük politika, silahlı güçlerle kazanılacak bir savaş değildir. "Değerlerin yeniden değerlendirilmesi"yle ilgili olan bu savaş, yaşamın değerini reddeden sürü ahlakına karşı Nietzsche'nin yanında yer aldığı yaşamı onaylayan ahlakın savaşır (Drochon, 2010: 67-73,79).

Bu savaşın yaşam partisi tarafından yürütülecek bir savaş olduğunu söylerken Nietzsche'nin "parti" kavramını 19. yüzyılının sınıf, ırk ve ulus temelinde kurulan politik partileriyle aynı anlamda kullanmadığına dikkat etmek gerekir. Nietzsche'nin bahsettiği partiye mensubiyet kişinin yükselen (olumlanan) bir yaşamı onaylayıp onaylamadığına dayanır ve uluslararası alanda en azından Avrupa'nın kontrolü aracılığıyla dünyanın egemenliğini amaçlar (Druchon, 2016:39). Nietzsche, "yaşam partisi"yle çağdaş Alman politik partileriyle arasına mesafe koyar ve kendi politik mücadelesinin farkını ifade eder. Gerçekte Nietzsche, Bismarck ve diğer bazı politik partilerle bir kısım ortak politik pozisyonları paylaşmasına karşın eşitlik karşıtı düşünceleri sebebiyle sola, Hristiyanlık ve anti semitizm karşıtı görüşleri sebebiyle de sağa yabancılaşmıştır (Cameron & Dombowsky, 2008: 21). Yaşam partisine mensubiyet bir halk ve sınıfla sınırlandırılmaz. Yaşam partisi Avrupa'nın çöküşüne sebep olan güçlerle savaşan tüm elitleri içermektedir (Druchon, 2016:168). "Savaş çıkartıyorsunuz" der Nietzsche, fakat bu savaş halklar ve sınıflar arasındaki bir savaş değil, "yükselişe batış, yaşama istemiyle yaşama karşı intikam arzusu, sahicilikle sinsi yalan arasındaki savaş" olacaktır (Nietzsche, 2001b: 197). Açıkça bu savaş Hıristiyanlığa (ve onun ideallerini taşıyıcısı olan ideolojilere karşı) verilecek olan topyekûn bir savaş olacaktır. Filozof son notlarında yaşam partisinin karşıtı olan yaşam karşıtı güçleri açıkça ilan eder. Rahipleri yaşamın ölümcül düşmanı olarak damgalar.

Hristiyanlık karşıtı ruhlar savaşını kavramak için Nietzsche'nin, Bismarck'ın icra ettiği *Kültür Savaşıyla* (*Kulturkampf*) lehte ve aleyhte etkileşimini de göz önünde bulundurmak gerekir. Kültür Savaşı, Almanya'nın birliğini müteakip Bismarck'ın Alman Katoliklerine karşı başlatmış olduğu kültürel mücadeleyi içeren bir dizi politikayı ifade etmektedir. Bu kapsamda Avusturya Katoliklerinin muhalefetine karşın Protestan Prusya ile yeni bir *reich* oluşturan Bismarck, evvelimde Roma'ya sadakat gösterdiklerini düşündüğü güçlü bir Katolik azınlık ile karşılaştı ve sonraki yıllar (16 yıl) eğitim başta olmak üzere Roma Katolik Kilisesi'nin toplum üzerindeki etkisini tümenden azaltmayı amaçlayan bir dizi politikayı uygulamaya koydu (Drochon, 2016: 171). Ancak 1878'den itibaren hedeflenen amaçları sağladığı fark edildiğinden Papa XIII. Leo ile yapılan müzakereleri müteakip *kulturkampf*ın yasaları yürürlükten kaldırılmaya başlandı. (Cameron & Dombowsky, 2008: 13). Bismarck'ın 'pratik Hıristiyanlığı' ve Roma ile uzlaşmayı içeren politikalarını ret eden (Cameron & Dombowsky, 2008: 22) Nietzsche, bu kültür savaşına dair gözlemleri sonucunda Katoliklerin, Protestanların ve devletin temelde aynı şeyi hedeflediklerine kani oldu: Bir Hristiyan devleti. Kültür savaşı sadece Avrupa tarihindeki tek ve gerçek savaş olan köle ve efendi ahlakı arasındaki mücadeleyi perdelemeye hizmet etmekteydi. Dolayısıyla sonuçta Bismarck'ın kültür savaşı sadece köle kampı içindeki bir iç mücadeleydi. Buna karşın Nietzsche'nin ruhlar savaşı Hıristiyanlığı bir bütün olarak hedef almaktaydı (Drochon, 2016: 172).

Bahsettiğimiz ruhlar savaşı ile birlikte Nietzsche'nin son dönem politik düşüncesine ürkütücü başka bir unsurun eklendiğine dikkat etmek gerekir: Öjenik unsurlar. Açıkçası Nietzsche için yüksek tiplerin yetiştirilmesinde *eğitimle* birlikte *üreme* politikası da önemli rol oynayacaktır. Son notlarında hem bir yaşam partisinin yaratılması hem de evliliğin reorganizasyonu yoluyla büyük politikaya ilişkin bazı tekliflerde bulunur ve kendi zamanının bazı öjenik fikirlerine yenik düşer (Drochon, 2016:169). "Fizyolojiye saygınlık kazandırmak"tan bahseden filozof (Nietzsche, 2001b:202) hasta yaratılanlara (kronik hastalara), kusurlu olanlara, yozlaşanlara karşı acımasızdır; onlara organizmanın sağlıklı kısımları ile eşit haklar tanımak "en derin ahlaksızlık"tır ve "tabiata aykırılığın ahlak diye gösterilmesidir". Bu insanların çoğalmalarının önüne geçmek için en sert ve cebri önlemler alınmalıdır. Ona göre böylesi insanlar köken, rütbe, zekâsına bakılmaksızın özgürlüklerinden mahrum bırakılabilir ve "özel haller ve şartlar altında kısırlaştırabilirler" (Nietzsche, 2002:360-361). Zaman zaman soyluluk ile kan arasında ilişki kurar (Nietzsche, 2002: 454). Melezliği yererek, pek olmayan fakat başarılı olduğu takdirde ırksal saflığın güç ve güzelliğinden sitayişle bahseder (Nietzsche, 2001a:168). Detwiler da Nietzsche'nin daha yüksek tiplerin ıslahı hakkında söyledikleriyle, tüm zayıflıkların ve başarısızlıkların sona erdirilmesi gerektiği konusundaki açıklamalarının zorunlu öjenik imalarını birleştirir (Detwiler 1990:113-114). Ona göre

Nietzsche'nin insan ırkının ve üremenin gelişimi hakkında söylediği şeyler en azından zorunlu bir öjeni programı fikrini canlandırır (Detwiler, 1990:108). Son dönem yazdıklarında kölevari bireylerin yüksek tiplerin oluşa gelmesine aracılık etmesinin haricinde hiçbir değeri olmadığını ifade eden birçok pasaj vardır (Detwiler, 1990:107). Nietzsche'nin üreme programının açık veya örtük olarak zayıf ve çökmekte olan insan ve ırkların ortadan kaldırılmasını ima ettiğini açıklar. Gerçekte Nietzsche'nin özellikle son metinleri çok güçlü Sosyal Darwinist içerimlere sahiptir.

Yeniden 'ruhlar savaşı'na dönecek olursak, gerçekte Nietzsche *Deccal* büyük politikanın, karşı savaşın ilanı ve icrası, değerlerin yeniden değerlendirmesinin somutlaşması olarak planlamıştır. "Ben dinamitim" diyen filozof, kendisiyle başladığını söylediği savaşın fitili de ilk olarak kendisi ateşleşmişti. Yaşamının sonuna doğru giderek büyüyen zihinsel çöküntüyle birlikte "megalomanin kendisini giderek daha çok siyasi hayal alemine sürüklediği" dönemde aralık ayı başında Nietzsche, Brandes'e şöyle yazmaktaydı: "*Büyük ihtimalle tarihi ikiye bölecek bir olay hazırlıyorum, öyle ki artık zamanı hesaplamanın yeni bir yolu olacak: 1888 yılı birinci yıl olacak... Öncekilere hiç benzemeyen bir savaş yaşanacak, ama uluslar ya da sınıflar arasında değil. Çünkü hepsi patlayacak -ben var olan en korkunç dinamitim* (Young, 2010:796). Nietzsche'ye göre Hıristiyanlığa ve Hohenzollerin hanedanına karşı girişilecek olan "ruhların savaşı" Hıristiyanlığa karşı bir "imha savaşı" olacaktır. Dünya çapında Hıristiyanlığı yasaklayan yasalar çıkacak, imparator denen "boz budala" azledilecek ve "Üçlü İttifak" (Kıta Avrupa'sının siyasi-askeri düzeni) kaldırılacaktır" (Young, 2010:797). Görüldüğü gibi "Dünya-tarihi" siyaseti, "dört başı mamur büyük siyaset" kültürel olduğu kadar siyasal hedefleri içermektedir. Nietzsche, Brandes'e yazdıklarını şu sözlerle bitirir: "Biz kazanırsak, dünya-hükümeti elimizde olacak -dünya barışı kurulacak... ırk, ulus ve sınıf arasındaki saçma sınırları aşacağız; sadece insanlar arasında bir rütbe sırası kalacak, hatta fazlasıyla uzun bir rütbe sırası merdiveni olacak" (Young, 2010:796). Yüksek tiplerin öncülük ettiği ulus aşkın fakat hiyerarşik bir düzen tesis edilecektir. Yani büyük politikanın zaferi mevcut siyasal ve politik düzen nokta-i nazarından kesinlikle bir sosyal ve siyasal altüst olacaktır. Fakat gerçekte bu politikanın doğal mecrasını bulması olacaktır; çünkü tüm yaşamı yöneten şey güç istemidir. Büyük politika sonucu oluşabilecek olan devlet ve toplum aristokratik bir karakterde olacaktır. Ulusal sınırları aşacak olan bu devlet yeni bir Avrupalı elit (güçlü bir insan kastı) tarafından idare edilecektir.

Aslında son dönem bahsettiği düşünceler savaşı ile Nietzsche'nin kültürel savaşı yeniden siyasalın merkezine ve önüne koyduğu düşünülebilir. Kendisinin de ifade ettiği gibi gerçekte "siyasa kavramı o gün bir düşünceler savaşı içinde hepten yitip gidecek" dolayısıyla büyük politik asıl olarak düşüncelerin savaşı olacaktır (Nietzsche, 1996:142). Büyük politika küresel düzeyde bütün insanlığın geliştirilmesi için zararlı saçma olan değerlere, kavramlara karşı savaşmayı içermektedir (Garton, 9). Büyük siyasetin yolunu açan unsurlardan biri olarak görülerek olumlanan savaş uluslararası değil, güç istemine sahip olan efendi ile hıncı merkeze alan güç istenci arasında olacaktır. Savaşın fonksiyonu ahlaki değerleri yıkmaktır. Dolayısıyla büyük siyaset düzeyinde bu savaş Nietzsche'ye göre kültür devrimini hedeflemektedir (Garton, 12). Bu savaş değerleri yeniden değerlendirme savaşıdır. Nietzsche, savaşı kültürel dönüşümün koşulu olarak görür. Eski kurallar ve düzen yok olmadan üstün insana giden yol açılmayacaktır.

İster yüksek bir kültür yaratımı, ister askeri savaş şeklinde anlaşılın Nietzsche, Overbeck'e yazdığı mektupta büyük politikanın hali hazırdaki şeyler için "iyi bir mevki ve kuşbakışı nazar" sağladığını söyler. Fakat ona göre "dar kafalı" olanların onun bununla ortaya koymuş olduğu hedef ve amaçları "büyüklük hastalığı" olarak değerlendirmeleri onların güç istemi hakkında bir şey bilmediklerini göstermektedir (Nietzsche, 2007:13). Nietzsche için büyük politika ya da siyasal dönüşüm güçlü bir kültürel dönüşümün neticesi olacaktır. Büyük politika, savaş ile kültürü birleştiren, geçmişi yıkmayı ve geleceğin toplumunu yaratmayı hedef edinen bir politika olacaktır. Büyük politika, sürü ahlakını yıkmayı efendi ahlakını egemen kılmayı amaç edinen, ahlak için ahlaka karşı yürütülen bir savaş olacaktır. Büyük politikanın işlerlik kazandığı devletin en büyük işlevi ise güç istemini artırmak, soylu bir kültür yaratmak soylu insanların aktif güçlerin önünü açmak, potansiyellerini açığa çıkaracak koşulları hazırlamaktır. Oysa modern devlet bireyi sınırlamış ve köle ahlakını egemen kılmıştır. Bu nedenle onun "kalbi modern devletin baskı altına aldığı ve insanlıktan çıkardığı bir avuç ender özel tin için yas tutar." Onun için problem modern devletin çoğunluğun ihtiyaçlarını bu azınlığın ihtiyaçlarına öncelimesidir (Berkowitz, 2003: 244). Bu sebeptendir ki Nietzsche, üstün insanın ancak devletin bittiği yerde yükseleceğini söyler (Nietzsche,

1999:60). Modern devletin sürünün hizmetinde olmasına karşın Nietzsche'nin büyük politikasında devlet aktif güçlerin hizmetinde olacaktır. Güç iradesiyle yaşama yön veren bu aktif güçler yani özgür ruhlar, üst/ün insanlar için devlet amaç değil, uzlaşım olana aşan politik amaçlarının aracıdır.

SONUÇ

Nietzsche, büyük politika kavramıyla ortaya koymaya çalıştığı güç istenci düşüncesine dayanan, yaşamı olumlayan bir politik düşünceye ve vizyona sahiptir. Bununla birlikte politik düşüncesi şaşırtıcı olmayan bir biçimde zamanına damgasını vurmuş büyük politik ve toplumsal olayların etkisiyle şekillenmiş; büyük politikanın içeriği de söz konusu tarihsellikte etkileşim içinde sürekli olarak yeniden tanımlanmıştır. Onun politik düşüncesinin taşıyıcısı olan büyük politika kavramının muhtevasında değişim gösteren unsurlarla birlikte süreklilik gösteren temaları da görmek daima mümkündür. Nietzsche'nin felsefi yaşamında Zerdüşt'ün doğuşunu müjdelediği asil bireylerin ve kültürün yaratılması asli unsurlar olarak daima mevcudiyetlerini muhafaza ederler. Tüm seçkin siyasi arzularını bu unsurlar üzerinden meşrulaştırmaya çalışır. İlk dönemlerinde kendisinin de desteklediği Bismarck'ın "kültürü yozlaştıran, seçkin insanları askeri ve politik hedeflere kurban eden, "kan ve demir" ile tesmiye edilen güç politikalarını eleştirmek amacıyla negatif bir içerikle kullandığı büyük politika kavramını daha sonra siyasi, sosyal, kültürel gelişmeler ve felsefi öngörülerini doğrultusunda yeniden içeriklendirerek politik düşüncesinin ifadesi olarak temellük eder. Kendi büyük politikasının karşıtı olan cari politikayı ise küçük politika olarak niteler ve tahkir eder; bu politikayı daima milliyetçilik, devletçilik, vasatlık, popülizm, kültürel yozlaşma, zevksizlik ile ilişkilendirir. Buna mukabil büyük politikayı ise bilakis yüksek, soylu bir kültürün gelimi ve ihtişamıyla..

Tüm Batı tarihini Platonizm ve Hristiyanlığın müsebbibi olduğu mukadder bir nihilizmin tezahürü olarak gören filozof, mevcut modern devleti ve politik ideolojileri de yaşanmakta olan çöküşün bir tezahürü olarak okur. Tanrı'nın ölümü, onun köle ahlakı olarak adlandırdığı Hristiyan değerlerin ölümü kadar modern devlet ve politik ideolojilerin de çöküşünü ve değerden düşüşünü beraberinde getirmiştir. Bugün birbirine karşıt ve muarız görünen tüm ideolojiler ona göre gerçekte köle ahlakının tezahürü, köle içgüdüünün hükümlerinin ifadesi olan, eşitliği esas alan, güç istemini yadsıyan demokrasinin bir türüdürler. Rasyonel, teknik ve bürokratik bir aygıt dönüşen devlet ise her şeyi sıradanlaştırarak, rutinleştirerek ve iradi olanı askıya alarak güç kötümserliğine sebep olmuş; yüksek olanı sıradan olana kurban etmiştir. Oysa politik güç iradesi yaşamı onaylamayan, yozlaştıran, yoksullaştıran, sıradanlaştırarak ve zayıf düşüren her şeyi alt etmeyi ve aşmayı gerektirir. Güçlenmek, büyümek, gelişmek, sömürmek, yayılmak onun doğasındandır. Politik yaşam da "efendi"nin ve "sürü"nün istemlerinin çatışmasıyla belirlenmektedir. Diğer tüm çatışma ve çekişmeler bu tek ve gerçek çatışmanın perdelenmesinden başka bir amaca hizmet etmemektedirler.

"Tanrı'nın ölümü" politik nihilizmi aşmak için bir imkân da sunmaktadır. Artık yapılması gereken çöküşün bir vechesi olan modern devletin ve politik değerlerinin de tüm "değerlerin yeniden değerlendirilmesi"nin bir parçası kılınmasıdır. Büyük politika, bu dehşetli ve azametli projenin bir parçasıdır. Çünkü "değerlerin değerlendirilmesi" öncelikle Avrupa'nın binlerce yıllık tüm değerlerinin aşılmasını, imhasını ve ilgasını gerektirmektedir. Bu bapta politik cephede artık yapılması gereken küçük politikaların terk edilip büyük politikanın yapılmasıdır ki bu bir alt etme/aşma eylemidir. Nasıl ki mevcut insan, "son insan" üst insanın oluşa gelmesi adına aşılması gereken bir varlık ise aynı şekilde mevcut politika da büyük politika adına aşılması ve alt edilmesi gereken bir politikadır. Bu politika demokratik politikalarda olduğu gibi eşit haklara, uzlaşımara ve sözleşmelere değil, üst insanın güç istemine, irade beyanına dayanmaktadır.

Büyük politika, iyi ve kötünün ötesinde, ahlakın dışında işleyen, doğaya mutabık zorlayıcı bir politikadır. Yüksek bir kültürün yaratılmasını amaçlayan büyük politika, devlet mekanizmasını üst insanın hizmetine sunacaktır. Büyük politika, yüksek tipler lehine devletçi; kıta Avrupası lehine de milliyetçi politikaları reddetmekte; seçkin bir elit öncülüğünde ulus-ötesi bir proje olarak tüm Avrupa'nın birleşmesini hedeflemektedir. Bununla birlikte Nietzsche'nin büyük politikası dünya ölçeğinde kolonyal/emperyal bir tahayyüle ve yayılma düşüncesine de sahiptir. O, "iyi Avrupalılar"ın sadece Avrupa'ya değil, aynı zamanda tüm dünyaya egemen olmasını arzulamaktadır. Ona göre artık küçük politikaların (milliyetçi) değil, yeryüzü egemenliğini amaçlayan büyük emperyal politikaların izlenmesi gerekmektedir. "İyi

Avrupalılar tarafından" icra edilecek icbar edici karakteri haiz bu politika iyi Avrupalıları bekleyen küresel görevdir.

Kıta Avrupası lehine "kan ve kılıç" ile icra edilen güç politikalarını dışlamayan büyük politika aynı zamanda Avrupa'nın geleceğini belirleyecek olan bir "düşünceler/ruhlar savaşı"dır. Bu savaş Hristiyanlık karşıtı bir "yaşam partisi" tarafından icra edilecek entelektüel bir mücadeledir. Hristiyani olan tüm değerleri yaşamın dışına atmayı amaçlayan ruhlar savaşı, devlet ve Protestanlık lehine Katolikliğin kamusal gücünü zayıflatmayı amaçlayan Bismarck'ın *kulturkampf* aksine Hristiyanlığa karşı topyekûn bir savaştır. Amacı Hristiyanlığın imha ve ilgası yoluyla kültürün bir bütün olarak yaşamı onaylar tarzda yenilenmesidir. Modernlik herhangi bir pozitif ethos ve ideali içermediğinden yeni değerler modern değerleri aşkın olacaktır.

Yeryüzünün egemenliğini Hristiyanlığın imha ve ilgasını amaçlayan büyük politika ürkütücü öjenik bir boyutu da içermektedir. Beslenme, üreme vb. sorunları titizlikle ele alan ve fizyolojiyi tüm sorunların kraliçesi yapan büyük politikanın geleceğin soylu kuşaklarını yaratmak için sadece eğitimi değil, üreme politikalarını da kullanmak istediği açıktır. Nietzsche'nin demokratik politikalara karşı bir alternatif olarak ortaya koyduğu büyük/yüce/soylu politikanın bir kısım ürpertici ve dehşetli içerimlere sahip olduğu görmezden gelinemez. Üst-ün insanın yaratımı gibi zaman zaman olumlu gibi gelen bir amaca yönelmiş olmakla beraber bu politikanın üst insanın amaçlarının tahakkuku için vasat insanı kurban etmeye hazır olduğu açıktır. Büyük politikanın en bariz vasfı demokrasiye karşı oluşudur. Nietzsche, üstün insan adına insanları kurban etmeye hazır radikal ve yıkıcı bir aristokrasi özlemiyle yazar. Seçkin bir azınlık adına tüm insanlık daima feda edilebilir bir bedel olarak görülür. Büyük politika seçkin bir azınlığın iradesinin tahakkuku için tüm insanlığı ateşe vermeye hazır dehşetli bir politikadır. Bu politikayı belirleyen ne sözleşmeler ne yasalar ne de gelenekler değil, pozitif yasayla mukayyet kılınamayacak olan güç iradesidir.

Extended Abstract

This article aims to prove that Nietzsche had a political vision, and to manifest the implications of this political vision by tracing the notion of grand politics. Nietzsche is a philosopher with a political vision and projection, although not in a systematical manner. It is possible to follow Nietzsche's political vision and projection through the historical evolution of the concepts of "grand politics" and "petty politics" that he uses. While culture is a primary issue for him, his political vision encompasses philosophical, social and political implications and context beyond culture. Nietzsche describes all contemporary politics as petty politics. He attacks such politics all the time.

All politics, which predicate themselves upon ruling, benefit and comprise, rather than focusing on the creation of higher humans and the future, are petty, low and banal politics. Every modern and democratic politics that relies on the masses and surrenders to the will of the herd is a petty / inferior politics. In addition, all modern political ideologies are nothing more than the derivations of democracy that implies the dissolution and corruption of the state and political being. The modern state that suppresses individualism leads to political nihilism-decadence by minimizing "the will to power". The modern state and democracy, in pursuit of equality, indicates the collapse of life. They justify themselves not with the elite but the common, relying on the masses against the elite. The modern state/politics has been a real vehicle of nihilism due to its nature lacking higher ideals, excluding free and creative individualism and hindering the development of higher humans. The modern politics and state does not have a political trait, since they have become a legal-bureaucratic mechanism and deny the will power. Nietzsche introduces a new political vision and projection to replace the petty politics that he opposes and strives to overcome. In opposition to this low and petty politics as a part of the Western nihilism, Nietzsche articulates his political vision with the concept of "grand politics". Grand politics is the positive aspect of Nietzsche's political philosophy which is meant to defeat the modern state and its petty/inferior politics.

Nietzsche's political opinions were deeply influenced by the policies of Bismarck and his conception of "grand politics" somehow changed during the course of history. The philosopher attributes new meanings to this concept within the process. While he was using this concept with a negative connotation in the past, he appropriates it later by defining it with a totally new and positive context. Taking into consideration its projected ideas, this politics may also be referred to as the noble and supreme politics. The grand politics is based on the will of the master to power, not on the ethics of the slave. Setting its sights on future, grand politics aims to defeat political decadence. Grand politics does not only include cultural objectives. Grand politics aim to establish a higher and more reliable political culture and to ensure Europe's dominance over the world. Grand politics defines the political one as an antagonistic character and affirms a war with the political and spiritual nature. Grand politics represents the politics of the desirable future to be built rather than today's.

Grand politics is challenging oneself beyond good or evil, functioning above ethics and in a compatible manner with nature. Grand politics will put the state mechanism at the disposal of the higher human. Grand politics rejects statist and nationalist policies for the benefit of higher kinds and continental Europe respectively; it aims to unite Europe entirely as a transnational project under the leadership of a superior elite. Furthermore, Nietzsche's grand politics also involves a colonialist/imperialist dream and an expansionist idea across the world. He wishes for "decent Europeans" to dominate not only Europe but also the entire world. According to Nietzsche, what needs to be done now is to adopt great imperial politics with the aim of world dominance, rather than petty (nationalist) politics. World dominance is a global mission which is meant for an elite European caste. In this context, grand politics favors political and military battles as well as a cultural war.

Whilst grand politics does not deny power politics to be enforced via "blood and sword" for the sake of Continental Europe, it refers to a "battle of ideas/souls" which will shape the future of Europe. This battle represents an intellectual fight to be performed by an anti-Christian "party of living". On the contrary to Bismarck's *Kulturkampf* aspiring to weaken the public power of Catholicism in favor of the state and Protestantism; the battle of souls, which intends to expel all Christian values from life, is a total war against Christianity. The battle of souls aims to regenerate the culture in a way to acknowledge life as a whole, by means of termination and abolition of Christianity. The values to be established by grand politics will differ from, and take precedence over modern values. This is because modernism does not encompass any positive ethos or ideals. The modern political culture is the climax of decadence which started with Socrates. Petty politics, which was Socrates's way of politics, has become now outdated with the ultimate human. Grand politics are to be executed by a higher human will be based on the will of the noble human to power, not contracts.

While grand politics intends for Europe's dominance over the world and the defeat of Christianity, it also involves a dreadful eugenic aspect. Grand politics rigorously addresses issues such as nutrition and fertility, treating physiology as the queen of all problems, and it is quite apparent that it is required to apply not only education but also fertility policies in order to create high generations of the future. Grand politics will relentlessly terminate anything corrupt and parasitical. It will establish a social order on the basis of hierarchy.

It is hard to ignore that grand politics, which was introduced by Nietzsche as an alternative to democratic politics, has some formidable and horrible implications. It is certain that this politics is ready to sacrifice the ordinary human for the sake of fulfilling objectives of the super human, notwithstanding that it aims for something like the creation of a higher human which may sound positive from time to time. The most explicit trait of the grand politics is its opposition to democracy. Nietzsche writes in a way yearning for a radical and subversive aristocracy which is ready to sacrifice people for the benefit of the higher human. The entire humanity is usually considered as an expendable cost for the sake of an elite minority. Grand politics is terrifying since it is ready to burn the entirety of humanity to ensure the fulfillment of an elite minority's will. What defines this politics is neither contracts or laws nor traditions but the will to power, which cannot be bounded by hard law.

Kaynakça

- Ansell-Pearson, K. (2011). *Kusursuz Nihilist, Politik Bir Düşünür Olarak Nietzsche'ye Giriş*. Cem Soydemir (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Bergmann, P. (1987). *Nietzsche, 'The Last Antipolitical German'*. Bloomington, IN: Indiana University Press.
- Berkowitz, P. (2003). *Bir Ahlâk Karşısının Etiği*. Ertürk Demirel (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Brennan, T. (2011). "Borrowed Light: Nietzsche and the Colonies", *German Colonialism: Race, the Holocaust, and Postwar Germany* içinde (Ed.)Volker Langbehn, Mohammad Salama, Columbia University Press, pp. 3-28.
- Cameron, F. Dombowsky, D. (2008). *Political Writings of Friedrich Nietzsche: An Edited Anthology*, Palgrave Macmillan UK.
- Connolly, W. (1991). *Identity/Difference: Democratic Negotiations of Political Paradox*, Ithaca, NY: Cornell University Press.
- Detwiler, B. (1990). *Friedrich Nietzsche and The Politics of Aristocratic Radicalism*. Chicago and London: The University of Chicago Press.
- Dombowsky, D. (2004). *Nietzsche's Machiavellian Politics*, Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Drochon, H. (2016). *Nietzsche's Great Politics*, Princeton and Oxford: Princeton University Press.
- Drochon, H. (2010). "The Time Is Coming When We Will Relearn Politics", *Journal of Nietzsche Studies*, 39, (66-85).
- Emden, C J. (2013). *Modern Siyasal Düşünce ve Friedrich Nietzsche*. Gamze Varım (Çev.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Honig, B. (1993). *Political Theory and the Displacement of Politics*. Ithaca, NY: Cornell University Press.
- Garton, V. "The transformation of Nietzsche's große Politik in the epoch of Bismarck", <https://cambridge.academia.edu/VincentGarton>
- Goyard-Fabre, S. (2001). "Nietzsche: Modern Devletin Eleştirisi", *Cogito*, sayı 25, s. 149-162.
- Granier, J. (2005). *Nietzsche*, (Çev. Işık Ergüden), Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Hatab, L. (2004). *A Nietzschean Defence of Democracy: An Experiment in Postmodern Politics*. (Chicago: Open Court, 1995).
- Holub, R. (1998). "Nietzsche's Colonialist Imagination: Nueva Germania, Good Europeanism, and Great Politics," in *The Imperialist Imagination: German Colonialism and Its Legacy*, (Ed.). Sara Friedrichsmeyer, Sara Lennox, and Susanne Zantop, The University of Michigan Press, pp. 33-49.
- Jackson, R. (2012). *Nietzsche Kilit Fikirler*. Nevra Yaraç (Çev.). İstanbul: Optimist Yayınları.
- Jaspers, K. (2013). *Nietzsche Nasıl Felsefe Yapıyordu?* Murat Batmankaya (Çev.). İstanbul: Alfa Yayıncılık.
- Kaufmann, W. (1974). *Nietzsche: Philosopher, Psychologist, Antichrist*, Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Küçükalp, D. (2017). *Nietzsche'nin Ahlak ve Politika Felsefesi*, Bursa: Dora Yayıncılık.
- Leiter, B. (2014). *Nietzsche on Morality*, London: Routledge.
- Lukács, G. (2013). *Nietzsche: Emperyalist İrrasyonalizmin Kurucusu*. Vural Yıldırım (Çev.). İstanbul: Epos Yayınları.
- Nehamas, A. (1999). *Edebiyat Olarak Yaşam: Nietzsche Açısından*. Cem Soydemir (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Nietzsche, F. (1995). *Deccal*. Oruç Aruoba (Çev.). 3. Baskı, İstanbul: Hil Yayınları.
- Nietzsche, F. (1996). *Ecce Homo: Kişi Nasıl Kendisi Olur* (Çev. Can Alkor), 5. Baskı, İstanbul: Say Yayınları.
- Nietzsche, F. (1997). *İyinin ve Kötünün Ötesinde*. Ahmet İnam (Çev.). 3. baskı, Ankara: Gündoğan Yayıncılık.
- Nietzsche, F. (1998). *Ahlâkın Soykütüğü Üstüne Bir Polemik*. Ahmet İnam (Çev.). 2. Baskı, Ankara: Gündoğan Yayıncılık.
- Nietzsche, F. (1999). *Böyle Buyurdu Zerdüşt*. A. Turan Oflazoğlu (Çev.). Bursa: Asa yayınları.
- Nietzsche, F. (2001a). *Tan Kızılığı*. Hüseyin Salihoğlu-Ümit Özdağ (Çev.). Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Nietzsche, F. (2001b). "Büyük Politika". Dürrin Tunç (Çev.). *Cogito*, sayı: 25, 197-204.
- Nietzsche, F. (2002). *Güç İstenci*. Sedat Umran (Çev.). İstanbul: Birey Yayınları.
- Nietzsche, F. (2003). *Şen Bilim. Levent Özşar* (Çev.). Bursa: Asa Kitabevi.
- Nietzsche, F. (2007). *Mektuplar 1*. Sedat Umran (Çev.). İstanbul: Birey Yayıncılık.
- Nietzsche, F. (2008). *Political Writings of Friedrich Nietzsche: An Edited Anthology*, Cameron, F., Dombowsky, D. (ed.). Palgrave Macmillan UK.
- Nietzsche, F. (2010). *Putların Alacakaranlığı*. Mustafa Tüzel (Çev.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Nietzsche, F. (2015). *İnsanca Pek İnsanca -1*. Mustafa Tüzel (Çev.). 3. Baskı, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Nietzsche, F. (2015). *Yunanlıların Trajik Çağında Felsefe*, Gürsel Aytaç (Çev.). 5. Baskı, İstanbul: Say Yayınları.
- Nietzsche, F. (2018). *Tragedyanın Doğuşu*, Mustafa Tüzel (Çev.). 8. Baskı, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Pangle, T. (1987). "Democracy Nihilism and the Modern in the Thought of Nietzsche", in *The Crisis of Liberal Democracy*, (Ed.). Kenneth L. Deutsch, Walter Soffer, Albany: State of New York Press. pp. 180-208.
- Siemens, H. W. and Vasti R. (Ed.) (2008). *Nietzsche, Power and Politics: Rethinking Nietzsche's Legacy for Political Thought*, Berlin, New York: De Gruyter.
- Siemens, H. (2001). 'Nietzsche's Political Philosophy: A review of recent literature', in: *Nietzsche-Studien*, vol, 30, pp. 509-526.
- Warren, M. (1991). *Nietzsche and Political Thought*, Cambridge and London, The MIT Press.
- Warren, M. (1985). "The Politics of Nietzsche's Philosophy: Nihilism, Culture and Power", *Political Studies*, XXXIII, pp. 418-438.
- Young, J. (2010). *Nietzsche: Bir Filozofün ve Felsefesinin Biyografisi*. Bülent O. Doğan (Çev.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.